

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Lesnická a dřevařská fakulta

**Lesnická
a dřevařská
fakulta**

Ústav základního zpracování dřeva

**Identifikace historických výrobních objektů, dokládajících zpracování
dřeva v oblasti Turnovska / Jičínska, jejich vývoj a současný stav**

Bakalářská práce

Brno 2014

Veronika Ledecká

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Identifikace historických výrobních objektů, dokládajících zpracování dřeva v oblasti Turnovska / Jičínska, jejich vývoj a současný stav zpracovala sama a uvedla jsem všechny použité prameny.

Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, a uložena v knihovně Mendelovy univerzity v Brně, zpřístupněna ke studijním účelům ve shodě s Vyhláškou rektora MENDELU o archivaci elektronické podoby závěrečných prací.

V Brně 22.05.2014

Podpis.....

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Ing. Karlu Janákovi, CSc.
za veškeré rady, připomínky a pomoc při psaní práce.

Dále bych chtěla poděkovat rodičům a přítelovi za podporu a pomoc.

Abstrakt

Veronika Ledecká, Identifikace historických výrobních objektů, dokládajících zpracování dřeva v oblasti Turnovska / Jičínska, jejich vývoj a současný stav.

Práce se zabývá historickými objekty zaměřenými na zpracování dřeva v oblasti Jičínska a Turnovska a vyhledáním konkrétních pil. Popisuje dané objekty, jejich vývoj, současný stav, případně jejich pohon a provedené modernizace. Práce shrnuje objekty s historií ve dřevozpracujícím průmyslu a navrhuje jejich využití do budoucna.

Klíčová slova: historie, Jičínsko, pily, Turnovsko, zpracování dřeva

Abstract

Veronika Ledecká, Identification of historic manufacturing buildings, showing the woodworking in the Turnov / Jičín area, their development and current condition.

The bachelor thesis deals with the historical objects that were focused on woodworking in the Jičín and Turnov area and, moreover, with searching for particular sawmills. It describes found objects, their development, current status, their drive and modernization, if it has been made. This work summarizes objects with history in the woodworking industry and propose the way of their use in the future.

Keywords: history, Jičín area, sawmills, Turnov area, woodworking

Obsah

Abstrakt	4
Abstract.....	5
Obsah.....	6
1 Úvod	8
2 Cíl	11
3 Metodika	12
4 Historie zpracování dřeva, doprava dřeva	13
5 Mapa mlýnů s pilami	15
6 Identifikace mlýnů s pilami v okolí Jičína.....	16
6.1 Mlýn v Roškopově u Staré Paky	16
6.2 Vidonický mlýn.....	16
6.3 Knapův mlýn.....	17
6.4 Podzimkův mlýn	17
6.5 Šulcův mlýn	18
6.6 Francův mlýn	18
6.7 Sedlišťský mlýn.....	18
6.8 Vávrův mlýn	19
6.9 Krejčího mlýn	19
6.10 Langrův mlýn.....	20
6.11 Lužní mlýn	20
6.12 Mlýn Pařízek.....	20
6.13 Zezulkův mlýn v Lánech	21
6.14 Podkostelní mlýn (Šturmův).....	21
6.15 Mlýn ve Stavu	22
7 Identifikace pil a jiného zpracování dřeva v okolí Jičína	23
7.1 Pila Vokšice	23
7.2 Nábytkové a stavební truhlářství Oldřicha Podzimka	23
7.3 Parní pila v Libuni.....	23
7.4 Parní pila v Zámostí u Rožďalovic.....	23
7.5 Další pily v okolí Jičína	24
8 Identifikace mlýnů s pilami a pil v okolí Turnova	25

8.1	Mlýnice	25
8.2	Nový mlýn	26
8.3	Podsemínský mlýn	26
8.4	Podvyskeřský mlýn	27
8.5	Poddubecký mlýn	28
8.6	Mlýn a elektrárna v Turnově.....	28
8.7	Mlýn a pila Rovensko pod Troskami	29
8.8	Mlýn Žehrov	29
8.9	Mlýn a pila v Rokytnici	30
8.10	Riegrův mlýn v Semilech	31
8.11	Šořalý mlýn a první elektrárna v Turnově	31
9	Identifikace pil a jiného zpracování dřeva v okolí Turnova	33
9.1	Parní pila v Turnově	33
9.2	Josef Bartoň, továrna na praktické předměty pro domácnost a zahradu v Turnově.	33
9.3	M. Šantroch a spol., továrna na nábytek v Turnově.....	34
9.4	J. Havránek, továrna na kovové a dřevěné rakve a pohřební potřeby Turnov	34
9.5	F. Šefr, továrna na nábytek a kulečníky v Turnově	34
9.6	Pianina – Ducháček	35
10	Diskuse	36
11	Závěr	42
12	Summary	43
	Seznam obrázků	44
	Použitá literatura	45
	Příloha I – obrazová příloha.....	48

1 Úvod

Turnov je srdcem Českého ráje, alespoň se to o něm říká. Původní název města Turnov byl Trnov.¹

Město Turnov vzniklo asi v polovině 13. století a bylo vystavěno společně dvěma vladaři sousedních panství. Není známo, jak dlouho vládli společně, ale vládnutí dvou lidí v jednom městě mělo špatný dopad na jeho rozvoj. Naopak na rozkvětu města se značnou měrou podílela obchodní cesta do Žitavy, která jím procházela. Rozvoj města byl pozastaven roku 1538, kdy jej postihl velký požár. Na konci 18. století, v době národního obrození, mělo město okolo 2 000 obyvatel žijících ve 200 domech. Revoluční rok 1848 byl pro město Turnov významný tím, že byla zrušena robota, a začaly zde vznikat průmyslové podniky. Kromě podniků zabývajících se broušením drahých kamenů v Turnově vznikaly i pekárny, cihelny, pivovary a další. V tomto rozvoji vznikla i parní pila bratří Plátků. Více o ní je uvedeno v popisu jednotlivých objektů níže. V čase obou světových válek město naopak pocítuje úpadek.²

Dnes město Turnov leží na kraji Libereckého kraje a je součástí okresu Semily. Kdysi bývalo samo okresním městem, a to do roku 1960.³

Město Jičín vzniklo na přelomu 13. a 14. století.⁴ Leží na opačném okraji Českého ráje než Turnov a je pro změnu nazýváno branou do Českého ráje. Město má krásné nejednotvárné okolí a střídá se tu více typů krajiny. Najdeme tu Podkrkonošskou pahorkatinu i Polabskou rovinu. Zdejší krajina nabízí mnoho možností jak trávit volný čas. Je zde mnoho značených turistických a cyklistických stezek a na své si přijdou i horolezci a vodáci. Město jako takové je oblíbené obzvláště u dětí, jelikož se zde každoročně pořádá festival „Jičín město pohádek“. Patří sem tedy loupežník Rumcajs, Manka a Cipísek z lesa Řáholce. Město pořádá i naučné výlety po okolí především pro děti. V létě roku 2013 byla podniknuta poznávací cesta po místních mlýnech s výkladem o jejich historii.⁵

---

¹ Turnov – srdce Českého ráje, město drahokamů a českého granátu [online] citováno 18. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10137353155-turnov-srdce-ceskeho-raje-mesto-drahokamu-a-ceskeho-granatu/20756223077/>>.

² Wikipedie [online] citováno 18. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Turnov>>.

³ Státní okresní archiv Semily.

⁴ Historie – Jičín [online] citováno 18. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.jicin.org/cs/historie/>>.

⁵ Jičín: Zajímavosti v okolí [online] citováno 18. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.mesto-jicin.cz/>>.

V Jičíně byla v druhé polovině 19. století a první polovině 20. století celá řada různých dřevozpracujících živností. Působili zde truhláři, bednáři i koláři. Například kolář Václav Stehlík roku 1925 vyráběl na Valdickém předměstí soustruhované zboží a pípy.

Nejčastější dřevozpracující živností byla truhlářina. Celkově bylo v Jičíně asi šest truhlářských dílen. Sídlili zde i vyhlášení truhláři a výrobci nábytku jako například firma Petra Urbana, Petra Pažouta, Václava Vojtíška a další. Václav Vojtíšek pracoval i v oblasti pohřebnictví. Pravděpodobně nejznámější z této doby je Nábytkové a stavební truhlářství Oldřicha Podzimka, které se nacházelo v nedaleké obci Vysoké Veselí.⁶ Truhláři vyráběli především stavy, vochle, vijáky a snovadla. Dále se na výrobě stavů podíleli ještě člunkaři a paprskáři.⁷

S dřevovýrobou souviselo i plátenictví a ze dřeva se vyráběli i kolovraty, kuzele, přeslice, motáky a cívky, které vyráběli takzvaní kolovrátníci. Za zmínku stojí rovněž výroba knoflíků, která ale bohužel prosperovala jen krátce. Následně objekt výroby koupili bratři Paukovi a vyráběli zde nábytek. Později měli i kolářství a vyráběli i lyže. U Jičínského nádraží stávala pila Janeček a Holeka.⁸

Mezi městy Turnov a Jičín se rozprostírá Chráněná krajinná oblast Český ráj. Český ráj zasahuje na území tří okresů (Mladoboleslavského, Jičínského a Semilského) a také tří krajů (Středočeského, Královéhradeckého a Libereckého).

Český ráj se stal první chráněnou krajinnou oblastí na našem území, a to dne 1. března 1955 na základě výnosu ministerstva kultury. Oblast CHKO Český ráj byla rozšířena roku 2002.⁹ Cílem a posláním Chráněné krajinné oblasti je ochrana a zachování klasického vzhledu krajiny a ochrana geomorfologických hodnot.¹⁰

Symbolem celé oblasti je zřícenina hradu Trosky. Jako většina historických hradů i Trosky jsou postaveny na kopci. Odměnou za náročnější výstup až na vrchol je pohled snad na celý Český ráj. Není to ale to jediné, co lze z vrcholku spatřit. Vidět je

---

⁶ BAŘINA M. a kol., 2002. Historie a současnost podnikání na Jičínsku, Hořicku, Novopacku a Sobotecku. Žehušice, vyd. Městské knihy s.r.o., s. 60. ISBN 80-902919-8-8.

⁷ BAŘINA M. a kol., 2002. Historie a současnost podnikání na Jičínsku, Hořicku, Novopacku a Sobotecku. Žehušice, vyd. Městské knihy s.r.o., s. 86. ISBN 80-902919-8-8.

⁸ BAŘINA M. a kol., 2002. Historie a současnost podnikání na Jičínsku, Hořicku, Novopacku a Sobotecku. Žehušice, vyd. Městské knihy s.r.o., s. 108. ISBN 80-902919-8-8.

⁹ www.cesky-raj.cz/ / Informace z regionů Českého ráje, Podkrkonoší a Pojizeří [online] citováno 20. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.cesky-raj.cz/>>.

¹⁰ Region Český ráj [online] citováno 20. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/>>.

i sousední Hruboskalské skalní město a Příhrazské skály, okolí hradu Kost a Podtrosecká údolí.

V této oblasti si každý najde, co má rád. Nalézají se tu krásné pískovcové skály s vyhlídkami a skalními městečky, hrady, zámky a zříceniny. Bohatá je zde i příroda. Nacházejí se tu vzácné minerály a zajímavosti v oblasti botanické. Samozřejmě jsou turistické a cyklistické stezky, které jsou značeny snad po všech zajímavých místech, která Český ráj nabízí. Český ráj je zapsán i do geoparků UNESCO.¹¹

Řek a potoků, na kterých se v minulosti mohly nacházet mlýny a pily, je ve zdejších kraji mnoho. Řekou s největším průtokem protékající touto oblastí je Jizera. Nejdelší řekou je Žehrovka a jen o něco kratší je řeka Libuňka. Na řece Žehrovce bylo v průběhu času asi sedmnáct vodních mlýnů.¹² Na dalších tocích včetně Libuňky jich bylo podstatně méně.

Zkoumaná oblast je vymezena celým územím dnešního Jičínského okresu a částí území bývalého Turnovského okresu ohraničenou ze severu řekou Jizerou a z jihu řekou Žehrovkou.

---

¹¹ Český ráj – geopark UNESCO [online] citováno 20. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.craj.info/>>.

¹² EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 142. ISBN 978-80-87141-14-4

2 Cíl

Cílem mé práce je najít historické pily v oblasti Turnovska a Jičínska, zmapovat je, popsat jejich vývoj a zjistit, v jakém jsou stavu a zda se dochovalo jejich historické vybavení, zejména stroje. Dále je mým cílem zhodnotit, zda by konkrétní objekty byly vhodné k prezentaci historického zpracování dřeva pro širokou veřejnost.

Následně jde o snahu dostat historii zpracování dřeva v této oblasti do povědomí lidí a předat ji dál mladším generacím.

3 Metodika

Při řešení své práce: *Identifikace historických výrobních objektů, dokládajících zpracování dřeva v oblasti Turnovska / Jičínska, jejich vývoj a současný stav*, budu postupovat následovně.

- Vymezení oblasti Turnovska a Jičínska podél vodních toků, kde bylo vhodné zpracovávat dřevo.
- Shrnutí vývoje dopravy a zpracování dřeva v dané oblasti.
- Vyhledání a identifikace objektů. Hledání v literatuře a archivních materiálech. Poté u některých objektů i osobní návštěva.
- Výběr objektů vhodných pro prezentaci a návrh jejich prezentace veřejnosti

4 Historie zpracování dřeva, doprava dřeva

Dřevo se původně kácelo pomocí seker nebo ručních pil, až mnohem později se přecházelo na motorové pily. Pokácené a odvětvené kmeny stahovali tažní koně k vodním tokům nebo lesním cestám. Na místo zpracování se dřevo dopravovalo buď plavením, nebo pomocí tažných zvířat. Pokud se dřevo přepravovalo na krátké vzdálenosti, nebylo plaveno po vodních tocích, ale byli využíváni koně a volí. Ti je táhli po zemi nebo naskládané na vůz. Pokud se dřevo plavilo, bylo většinou plaveno jednotlivě a to především na jaře. To však záleželo na toku a konkrétním místě. Dřevo se většinou plavilo z horských oblastí do nížin, kde bylo vykáceno dřívě.¹³

Po řece Jizeře se plavilo po jednotlivých kusech, nikoli v pramenech nebo pltích jako jinde v regionech. Koryta řek se pro účely plavení musela nejdříve vyčistit a upravit. Další podmínkou pro plavení byl dostatečný spád řeky. Tam, kde potřebný spád nebyl, se koryta toků rozšiřovala kvůli lepší manipulovatelnosti kmenů. Byl totiž zapotřebí dostatečný prostor kolem toku pro lidi, kteří plavené kmeny postrkávali dále po proudu.¹⁴

První zmínka o plavení dřeva pochází z roku 1316. Pravděpodobně se ale na našem území dřevo plavilo už dřívě. Plavení dřeva dosáhlo vrcholu na přelomu 18. a 19. století.¹⁵

V druhé polovině 19. století se od dopravování dřeva plavením postupně upouštělo. Příčinou byly mimo jiné povodně, ke kterým došlo právě v druhé polovině 19. století. Koryta toků byla povodněmi poškozována a rovněž docházelo k jejich znečišťování samotným plavením dřeva. Dalším důvodem upouštění od plavení dřeva bylo stavění cest, po kterých bylo možno dřevo přepravovat. Na některých řekách však byla plavba ukončena již podstatně dřívě. Důvod byl prostý, a to rychlé vykácení lesa. Jako příklad lze uvést celé pohoří Krkonoš, kde jsou právě z tohoto důvodu lesy poměrně mladé.¹⁶

Dnes se dřevo dopravuje buď po železnici, na kterou se přecházelo od poloviny 19. století, nebo automobilovou dopravou, která začala být využívána o půl století

---

¹³ Těžba a doprava dřeva [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.lidova-architektura.cz/architektura-historie/stavby-typy/drevarstvi-tezba-doprava.htm>>.

¹⁴ Časopis Krkonoše [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=12444&Itemid=40>.

¹⁵ Historie Voroplavy [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.vor2013.cz/historie-voroplavy.html>>.

¹⁶ Časopis Krkonoše [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <http://krkonose.krnep.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=12444&Itemid=40>.

později. Tyto způsoby dopravy a tedy ani přeprava dřeva už nejsou zdaleka tak závislé na počasí, jako tomu bylo dříve.¹⁷

Pily na zkoumaném území se více rozvíjely od středověku. Příčinou byl rychlý rozvoj měst, kde byly zapotřebí přesné polotovary na stavbu budov.¹⁸

Zprvu byly pily vybaveny většinou pouze jedním strojem, kterým byla rámová pila přezdívaná jednuška. Pila jednuška měla pouze jeden pilový list. Na této pile se řezal kmen podélně. Postupem času byl provoz pily doplněn o pilu kotoučovou, známou také jako cirkulárka. Tou se naopak řezaly kmeny a desky kolmo na růst.¹⁹

Pily nebyly pouze malé, ale existovaly i větší provozy, kde byly už i vícelisté rámové pily, kterých v těchto provozech bývalo i více. U těchto objektů byly zřizovány i sušárny dřeva a truhlárny.²⁰ Průmyslové sušení na našem území začalo v průběhu 19. století.

Důvod, proč byly pily součástí vodních mlýnů nebo se nacházely v jejich blízkosti, byl prostý. Byly totiž poháněny transmisí, tj. mechanickým pohonem od vodního kola. Pohon přes vodní kolo však neměl potřebné otáčky, a proto byla zapotřebí ještě samostatně uložená klika. Klika byla vybavena setrvačником a tím byl zajištěn klidný a čistý chod pily.²¹ Jednalo se o převod do rychla.

---

¹⁷ Těžba a doprava dřeva [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.lidova-architektura.cz/architektura-historie/stavby-typy/drevarstvi-tezba-doprava.htm>>.

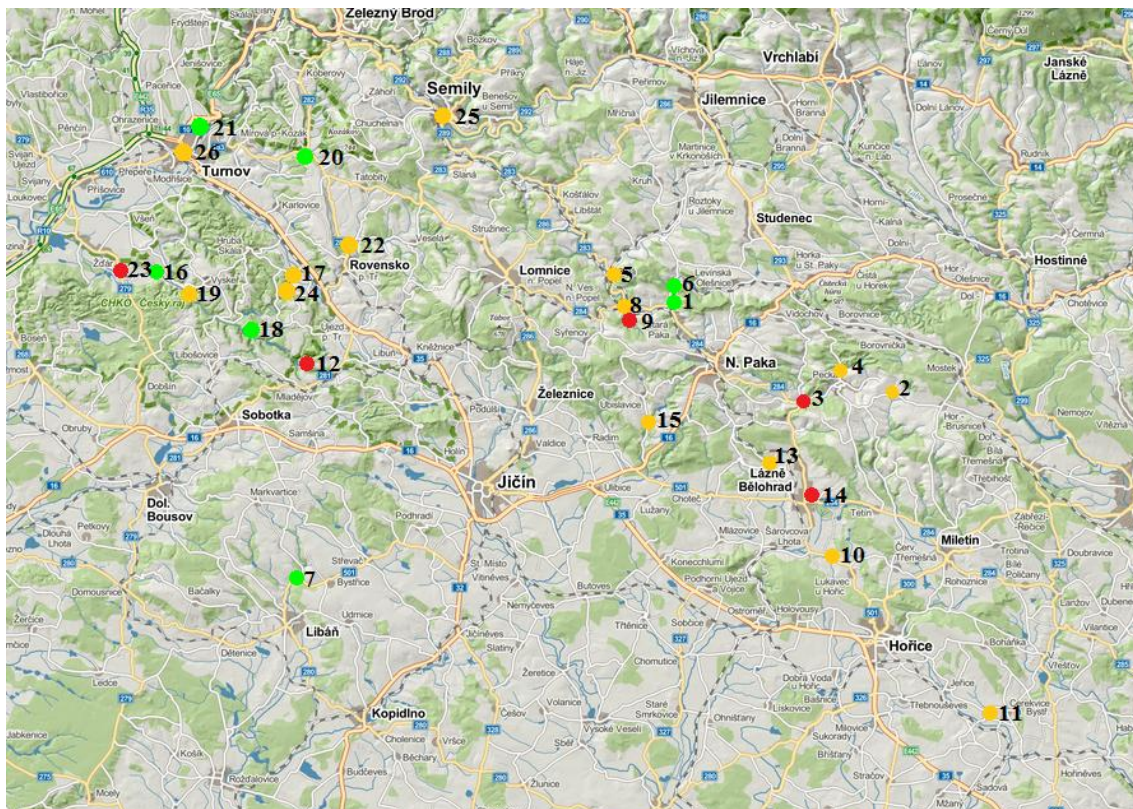
¹⁸ Pila [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mve.energetika.cz/uvod/pila.htm>>.

¹⁹ Pila [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mve.energetika.cz/uvod/pila.htm>>.

²⁰ Pila [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mve.energetika.cz/uvod/pila.htm>>.

²¹ Pila [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mve.energetika.cz/uvod/pila.htm>>.

5 Mapa mlýnů s pilami

Obrázek 1 - Mapa zobrazující pily v dané oblasti²²

- **Dochované mlýny s pilami:** (1) Mlýn v Roškopově u Staré Paky, (6) Francův mlýn, (7) Sedlišťský mlýn, (16) Mlýnice, (18) Podsemínský mlýn, (20) Poddubecký mlýn, (21) Mlýn a elektrárna v Turnově.
- **Bývalé mlýny s pilami:** (2) Vidonický mlýn, (4) Podzimkův mlýn, (5) Šulcův mlýn, (8) Vávrův mlýn, (10) Langrův mlýn, (11) Lužní mlýn, (13) Zezulkův mlýn v Lánech, (15) Mlýn ve Stavu, (17) Nový mlýn, (19) Podvyskeřský mlýn, (22) Mlýn a pila Rovensko pod Troskami, (24) Mlýn a pila v Rokytnici, (25) Riegrův mlýn v Semilech, (26) Shořalý mlýn a první elektrárna v Turnově.
- **Již zaniklé mlýny s pilami:** (3) Knapkův mlýn, (9) Krejčího mlýn, (12) Mlýn Pařízek, (14) Podkostelní mlýn (Šturmův), (23) Mlýn Žehrov.

²² Mapy.cz [online] citováno 10. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mapy.cz/#!x=15.373493&y=50.486582&z=9>>.

6 Identifikace mlýnů s pilami v okolí Jičina

6.1 Mlýn v Roškopově u Staré Paky

Jak už samotný název říká, mlýn se nachází v Roškopově severozápadně od Staré Paky. Poháněn byl řekou Oleškou. Není známo, kdy byl mlýn postaven. Do roku 1800 byl mlýn v barokním stylu. Do 2. poloviny 20. století patřila k mlýnu i pila, ta však byla v této době zbourána. U mlýna byla i pekárna. Mlýn prošel modernizací, kdy bylo vyměněno vodní kolo za Francisovu turbínu. Turbína kromě pohonu mlýna vyráběla i elektrickou energii. Mlýn je dochován bez větší přestavby a částečně se zachovalo i strojní zařízení.²³

Současný majitel provádí rekonstrukci objektu.

Obrázek 2 - Mlýn v Roškopově u Staré Paky

6.2 Vidonický mlýn

Tento mlýn je evidován jako budova čp. 33 v obci Vidonice, nedaleko městečka Pecka. Z dochovaných záznamů je zřejmé, že u mlýna byla i pila. Mezi lety 1807 a 1926 se zde vystříдалo pět majitelů a od roku 1926 je uváděna jako majitelka mlýna M. Vagenknechtová.²⁴

²³ Vodní mlýny [online] citováno 10. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/1585-mlyn-v-roskopove-u-stare-paky>>.

²⁴ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 239. ISBN 80-7277-146-9

6.3 Knapův mlýn

Mlýn stál v Bělé u Pecky čp. 32 na vodním toku říčky Bystřice.²⁵ Nejstarší dochovaná zmínka o mlýně je z roku 1823. Povodeň roku 1847 mlýn poškodila. Třetí známý majitel, pan František Knap, opravil pilu i mlýn, který zároveň přestavěl do amerického stylu. V roce 1894 mlýn vyhořel, ale hned byl opět opraven a zároveň zmodernizován. Místo vodního kola byly zprovozněny dvě turbíny. Roku 1905 syn Františka, Karel Knap, rozšířil pilu, koupil železný katr a později koupil další. V roce 1907 vyměnil turbíny za parní stroj a o dva roky později nainstaloval i elektrické osvětlení. Je známo, že mlýn a pila fungovaly a pracovaly do 40. let 20. století. Dnes mlýn stojí u silnice, je zcela bez technického zařízení a stavba chátrá.²⁶

6.4 Podzimkův mlýn

Tento mlýn čp. 72 je také nazýván Mutinův nebo Peckovský. Mlýn se nacházel v městečku Pecka, které leží u Nové Paky. Poháněn byl pravděpodobně tokem Javorky,, která městečkem Pecka protéká. Nejstarší dochované záznamy o mlýně jsou z roku 1322. Mlýn byl postaven pod hrází panského rybníka a jeho vlastníkem byla vrchnost. Vystřídalo se zde několik majitelů. Dle dochovaných záznamů jich bylo minimálně 22. Po smrti mlynáře Jindřicha Škopka z Bílých Otradovic si mlýn a veškerý majetek rozdělili jeho tři synové. Mlýn měl do roku 1791 dvě složení, následující roky docházelo ke změnám dle potřeb. Na mlýně se mlelo do 40. let 20. století.²⁷

Mlýn byl zasažen celkem pěti povodněmi. Při třetí povodni v roce 1897 byla zbořena pila, která u mlýna do té doby stála. Pila již nebyla obnovena do původní podoby, ale byla zde zřízena výroba šindelů a cirkulárka.²⁸

Dnes budova bývalého mlýna neplní svůj prvotní účel, což znamená, že se v objektu nemele ani nezpracovává dřevo.²⁹

---

²⁵ Vodní mlýny [online] citováno 10. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/718-pansky-knapuv-mlyn>>.

²⁶ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 237, 238. ISBN 80-7277-146-9

²⁷ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 232, 233. ISBN 80-7277-146-9

²⁸ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 232, 233. ISBN 80-7277-146-9

²⁹ Kámen ke kameni [online] citováno 14. dubna 2014, s. 5. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.zs-pecka.cz/Dokumenty/projekty%2006-07/lupa/kamen.pdf>>.

6.5 Šulcův mlýn

Šulcův mlýn se nachází v obci Roškopov u Staré Paky na řece Olešce. Mlýn byl původně celý dřevěný a záznam z roku 1636 říká, že u mlýna byla i pila. V roce 1847 mlýn vyhořel a na jeho místě byl postaven mlýn nový už s kamenným přízemím. Ve mlýně se mlelo do počátku padesátých let 20. století. Dnes je dům částečně přestavěn.³⁰

Obrázek 3 - Šulcův mlýn

6.6 Francův mlýn

Francův mlýn se stejně jako Šulcův mlýn nachází se v obci Roškopov u Staré Paky a je evidován jako čp. 48. Byl poháněn tokem řeky Olešky. V záznam z roku 1607 se uvádí, že mlýn měl tři kola a jeho součástí byly dvě pily. Známy mlynáři na tomto mlýně byli Jan Franc, po kterém je mlýn pojmenován, a mlynář Krákora. Dnes je mlýn přestavěn na pilu.³¹

6.7 Sedlišťský mlýn

Sedlišťský mlýn se nachází v obci Sedliště u Libáňského potoka pod čp. 26. U mlýna byla od 16. století i pila. V roce 1933 byl částečně přestavěn a dnes je v něm dochována část technického zařízení.³²

---

³⁰ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 231, 232. ISBN 80-7277-146-9

³¹ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 231. ISBN 80-7277-146-9

³² Vodní mlýny [online] citováno 13. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/933-sedlistsy-mlyn>>.

6.8 Vávrův mlýn

Tento mlýn je také nazýván mlýn Podlán v Ústí. Nachází se v Ústí u Staré Paky na říčce Olešce jako budova čp. 40. Podle dochovaných záznamů stál mlýn již roku 1635. Mlýn byl součástí Kumbursko-Úlibického panství. Mlýn byl v roce 1846 přestavěn a rozšířen o pilu a stodolu tehdejším majitelem Josefem Hrubým. Po dobu deseti let vlastnila mlýn dcera Josefa Hrubého a to až do roku 1886, kdy jej prodala. V době prodeje měl mlýn tři složení a pilu. Mlýnské kolo bylo roku 1905 nahrazeno turbínou a následně o dva roky později turbínu nahradil parní stroj. Posledním známým majitelem byl od roku 1926 Bohumil Vávra. Do dnešní doby je mlýn dochován bez větší přestavby a je neudržovaný.³³

Obrázek 4 - Vávrův mlýn

6.9 Krejčího mlýn

Krejčího mlýn se nacházel v obci Ústí u Staré Paky na říčce Popelce jako čp. 56. Známý je také pod názvem Motejlna, což je název odvozený od jména jednoho z mlynářů, který zde působil. Postaven byl v letech 1650 – 1660, pravděpodobně prvním známým mlynářem působícím v tomto mlýně, Janem Hadincem.³⁴

Na mlýně se vystříдалo několik majitelů, zatím jich je známých deset. Posledními známými majiteli byli Rudolf a Anna Krejčovi v roce 1930. Podle jejich rodu se bývalému mlýnu dnes říká.³⁵

Starým způsobem mletí se zde mlelo do roku 1885 a mlýn měl dvě složení a pilu.³⁶

³³ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 227. ISBN 80-7277-146-9

³⁴ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 226, 227. ISBN 80-7277-146-9

³⁵ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 226, 227. ISBN 80-7277-146-9

J. Klempera uvádí, že mlýn byl úmyslně zapálen. Pravděpodobně jej lidé z Ústí zapálili úmyslně, aby se v opuštěném objektu nezdržovali zloději. Po požáru z mlýna zůstalo pouze několik ohořených trámů ze stavidla. Dnes na jeho místě stojí novostavba.³⁷

6.10 Langrův mlýn

Této bývalý mlýn bychom hledali v obci Černín čp. 6. Mlýn byl poháněn potokem Dubovec. Pravděpodobně zde býval i hamr a pila. Dnes je přestavěn na obytný dům.³⁸

6.11 Lužní mlýn

Tento mlýn, nazývaný též jako mlýn Lužná, se nacházel v obci Cerekvice nad Bystřicí čp. 55. V roce 1930 byl vlastníkem mlýna a pily Antonín Neubauer. V té době měl mlýn dvě vodní kola na svrchní vodu.³⁹

6.12 Mlýn Pařízek

Mlýn Pařízek byl součástí velkostatku Mladějov, byl poháněn vodním tokem řeky Žehrovky a stál na nestálé vodě jako mnoho mlýnů na Žehrovce. Mlýn zde stál zcela jistě již roku 1754, jelikož v tereziánském katastru z tohoto roku je zmínka o mlýnu a pile. Mlýn měl jedno kolo.⁴⁰

Na tomto mlýně se vystřídalo mnoho mlynářů. Prvním známým mlynářem byl Jan Šír, který byl v roce 1749 přijat do cechu mlynářů a pekařů v Sobotce.⁴¹

Před rokem 1900 mlýn ani pila nepracovali. Až v roce 1904 Anna Bláhová koupila velkostatek a zprovoznila pilu. Od tohoto roku zde pracoval pilař Josef Škoda, a to až do svých 77 let, tedy do roku 1921. Pila byla poháněna jedním kolem na svrchní vodu. V této době byl objekt veden pod čp. 9. Pila byla v provozu až do roku 1932,

---

³⁶ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 226, 227. ISBN 80-7277-146-9

³⁷ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 226, 227. ISBN 80-7277-146-9

³⁸ Vodní mlýny [online] citováno 13. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/1738-langrUV-mlyn>>.

³⁹ Vodní mlýny [online] citováno 13. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/884-luzni-mlyn-luzna>>.

⁴⁰ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 46. ISBN 978-80-87141-14-4

⁴¹ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 46. ISBN 978-80-87141-14-4

kdy záhadně vyhořela. Dnes bychom mlýn s pilou hledali marně, dochoval se pouze zbytek hráze rybníka a rozbořený náhon. Místo je zarostlé olšemi a lze jej nalézt severně od obce Pařízek.⁴²

6.13 Zezulkův mlýn v Lánech

Zezulkův mlýn čp. 14 se nacházel severozápadně od Lázní Běláhrad v obci Lány na potoku Heřmanka. Mlýn byl postaven pravděpodobně mezi lety 1644 a 1685. Vystřídalo se zde minimálně osm mlynářů, z nichž poslední byl Josef Zezulka, po kterém je mlýn i pojmenován.⁴³

Do roku 1898 měl mlýn jedno složení a dle Klempera i pilu. V roce 1904 byl mlýn upravován a byly zde nalezeny pozůstatky původního mlýna, který zaplavila povodeň. František Zezulka, otec Josefa, zřídil v letech 1903 až 1915 tkalcovnu o patnácti stavech. Roku 1917 bylo nahrazeno vodní kolo motorem.⁴⁴ Dnes je na místě bývalého mlýna dům.⁴⁵

O kus dál po proudu potoku Heřmanka se nachází hned druhý mlýn. Ten byl postaven v polovině 19. století a byl veden pod čp. 70. Zde mlel obilí František Brádle, který v průběhu jeho působení přestavěl mlýn na pilu. Pilu později rovněž získala rodina Zezulkových a postavila zde tkalcovnu o 19 stavech. Jako mnoho objektů i tato tkalcovna byla v roce 1951 zkonfiskována.⁴⁶

6.14 Podkostelní mlýn (Šturmův)

Podkostelní mlýn se nacházel v Lázních Běláhrad. Od kdy zde mlýn stál, není známo. Je ale známo, že měl tři složení a pilu. Později byl přestavěn na mlýn válcový. Roku 1905 koupil mlýn hrabě Merwald, který chtěl místo mlýna postavit továrnu. Mlýn zde stál zhruba do 30. let 20. století, kdy byl zbořen.⁴⁷

---

⁴² EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 48. ISBN 978-80-87141-14-4

⁴³ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 110. ISBN 80-7277-146-9

⁴⁴ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 110. ISBN 80-7277-146-9

⁴⁵ Vodní mlýny [online] citováno 13. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web:

<<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/1690-zezulkuv-mlyn-horeni-lany>>.

⁴⁶ Lánské mlýny - čp. 14, 70, 1 [online] citováno 13. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web:

<<http://www.lany-laznebelohrad.com/mlyn.htm>>.

⁴⁷ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 113. ISBN 80-7277-146-9

6.15 Mlýn ve Stavu

Tento mlýn čp. 24, zvaný též Tauchmannův, se nachází v obci Stav, která leží jižně od Nové Paky. První zmínky o mlýně jsou z roku 1596 v Kumburském urbáři, kdy statek s mlýnem koupil Jan Rudolf Trčka od Kateřiny Domínské. Mlýn tehdy spadl pod panství knížete Karla Trauttmansdorfa. V této době byla součástí stavení i pila. Podle dostupných údajů tato pila za rok nařezala 12 kop prken.⁴⁸

Dcerou mlynáře byla Terezie Wagenknechtová (Vagenknechtová), která se provdala za Václava Riegra. Ta se jednou na jaře ještě jako náctiletá zasloužila o to, aby mlýn nepřestal mlít. Sama šla za knížetem s prosbou o opravu splavu, který na jaře strhnul příval vody.⁴⁹

Roku 1907 za mlynáře Antonína Horáka mlýn vyhořel. Poté za nového mlynáře M. Kobra zde byla zřízena tkalcovna. Později, v roce 1920, objekt znovu vyhořel. Dalším mlynářem byl V. Volf, který s manželkou mlýn přestavěl a zmodernizoval.⁵⁰

---

⁴⁸ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 230. ISBN 80-7277-146-9

⁴⁹ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 230. ISBN 80-7277-146-9

⁵⁰ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 231. ISBN 80-7277-146-9

7 Identifikace pil a jiného zpracování dřeva v okolí Jičína

7.1 Pila Vokšice

Tato pila byla součástí velkostatku Vokšice. Její původ se datuje do roku 1637, kdy generál Jindřich hrabě Schlik dostal panství Velíš i s rozsáhlými lesy. V roce 1948 byl rodině majetek znárodněn a zpět ho dostala roku 1990. Pila funguje dodnes pod obchodním názvem firmy J. M. Schlik s.r.o. Tato firma dnes hospodaří v lesích a vyrábí palivové dříví. Dále se věnuje chovu ryb, údržbě zahrad a parků a správě budov v přírodní rezervaci Prachovské skály.⁵¹⁵²

7.2 Nábytkové a stavební truhlářství Oldřicha Podzimka

Když Oldřich Podzimek převzal živnost od svého otce, založil roku 1932 tento podnik. O osm let později měla firma devět zaměstnanců a v době války se jejich počet zvyšoval. Od října 1948 byl závod veden jako závod Hradec Králové 242 Vysoké Veselí až do znárodnění roku 1950.⁵³

7.3 Parní pila v Libuni

Parní pila v Libuni byla postavena na začátku 20. století Aloisem Broulem a měla jeden katr. Ve 30. letech byla pila rozšířena o jeden katr a pracovala na dvě směny, o což se zasloužil Karel Hloušek. Ten v roce 1927 získal koncesi a mohl si zřídit rovněž pohřební ústav. Velké zásoby řeziva na pile používal právě pro výrobu rakví. Pila byla změněna z parní na elektrickou v roce 1932. V roce 1964 byla zbořena.⁵⁴

7.4 Parní pila v Zámostí u Rožďalovic

Tato parní pila byla postavena v roce 1920 Františkem Mlejneckým a je vedena jako objekt čp. 40. V pilnici byla rámová pila, zkracovací kotoučová pila a okružní pila. Později byla u pily přistavěna parketárna se sušárnou. Jako mnoho dalších podniků

---

⁵¹ Palivové dřevo, Štípané dříví, Krbové, Jičín, Mladá Boleslav [online] citováno 15. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.stipanedrevo-kvalitne.cz/o-firme>>.

⁵² Státní oblastní archiv v Zámřsku

⁵³ BAŘINA M. a kol., 2002. Historie a současnost podnikání na Jičínsku, Hořicku, Novopacku a Sobotecku. Žehušice, vyd. Městské knihy s.r.o., s. 60, 61. ISBN 80-902919-8-8

⁵⁴ BAŘINA M. a kol., 2002. Historie a současnost podnikání na Jičínsku, Hořicku, Novopacku a Sobotecku. Žehušice, vyd. Městské knihy s.r.o., s. 61. ISBN 80-902919-8-8

i tato pila byla roku 1950 znárodněna. V restituci byl celý areál vrácen původním majitelům a okamžitě nabídnut k prodeji. Po dobu přerušení provozu pily od května 1999 až do září 2000, kdy ji koupil Jaroslav Taraba, byl objekt a jeho vybavení rozkrádán. Jaroslav Taraba pilu zrekonstruoval a dnes je zde zpracovávána převážně listnatá kulatina.⁵⁵

7.5 Další pily v okolí Jičína

V této podkapitole jsou ve zkratce uvedeny další pily v oblasti Jičína, ke kterým nebylo možno dohledat více podrobnějších informací.

- **Pila v Železnici.** Původně parní pila Václava Fidrmuce nazývaná „u Šnejdárků“. Pila funguje dodnes.⁵⁶
- **Pila v Úlibici.** Pila byla součástí velkostatku Kumburk a Radim. Majitelem parní pily byl roku 1907 kníže Karel Trauttmansdorff.⁵⁷
- **Pila v Butovsi.** Parní pila Václava Janouška. Václav Janoušek postavil pilu s jedním katrem vedle budovy nádraží a začal konkurovat pile ve Vokšicích.⁵⁸
- **Pila Václava Píška.** Majitelem této pily byl kolář ve Starých Hradech. Pila byla pravděpodobně opětovně zavřena 4. prosince 1957.⁵⁹
- **Pila JZD Slatiny.**⁶⁰
- **Parní pila Podkost.**⁶¹
- **Pila Chijice – A. Vavrouš.**⁶²
- **Parní pila Seletice – A. Pohl.**⁶³

---

⁵⁵ Pila TADOS Taraba [online] citováno 27. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web:

<<http://www.tados.cz/page2.htm>>.

⁵⁶ 1927. Adresář okres správy politické v Jičíně, vyd. Závod tiskařský a vydavatelský Šmejce a spol. v Jičíně.

⁵⁷ KUDRNÁČ V., 1907. Adresář polit. okr. Jičínského. Turnov

⁵⁸ Václav Janoušek a Parní pila v Butovsi [online] citováno 15. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.butoves.cz/historie/historicky-vyvoj-obce/93-vaclav-janouek-a-parni-pila-v-butovsi.html>>.

⁵⁹ Státní okresní archiv Jičín

⁶⁰ 1927. Adresář okres správy politické v Jičíně, vyd. Závod tiskařský a vydavatelský Šmejce a spol. v Jičíně.

⁶¹ 1927. Adresář okres správy politické v Jičíně, vyd. Závod tiskařský a vydavatelský Šmejce a spol. v Jičíně.

⁶² 1927. Adresář okres správy politické v Jičíně, vyd. Závod tiskařský a vydavatelský Šmejce a spol. v Jičíně.

⁶³ 1927. Adresář okres správy politické v Jičíně, vyd. Závod tiskařský a vydavatelský Šmejce a spol. v Jičíně.

8 Identifikace mlýnů s pilami a pil v okolí Turnova

8.1 Mlýnice

Stejnomená obec leží východně od obce Skokovy na řece Žehrovce. Na konci 16. století patřil mlýn Mlýnice k panství Rohozec a Skály (dnes Malá Skála), majitelem byl Karel Vartenberk. Podle záznamů z Tereziánského katastru měl mlýn v roce 1754 dvě složení, dvě kola a sedm stoup s pilou na stálé vodě. Stoupa je stroj na rozmělnění a drcení obilí na kroupy. Daly se jím však drtit i jiné plodiny.⁶⁴

Již devátým majitelem byl roku 1808 František Žofka. Jeho otec byl mlynářem sousedního mlýna Vysoké Kolo. V roce 1826 za mlynáře Václava Krauského měl mlýn tři složení s jahelkou a pilu. V dubnu 1852 koupili mlýn Josef a Alžběta Zajícovi a stali se jeho již patnáctými majiteli.⁶⁵

Rod Zajíců vlastní mlýn i v současnosti, majitelem je Zdeněk Zajíc. Veškerá technologie mlýna je zachována. Mlynář pro soukromníky šrotuje obilí a mačká oves. Pila, která k mlýnu patřila, byla zachráněna při požáru v roce 1907. Mlýn byl v tom samém roce znovu postaven do podoby, v jaké ho můžeme vidět dnes. Na zachráněné pile se řezalo dřevo na výstavbu mlýna nového. Pila byla poháněna vodním kolem na svrchní vodu. Roku 1922 bylo v mlýně nainstalováno dynamo k osvětlení mlýna. Později se napojily na elektřinu ještě další dva domy.⁶⁶

Obrázek 5 - Mlýn Mlýnice, pohled na budovu mlýna a náhon

⁶⁴ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 110. ISBN 978-80-87141-14-4

⁶⁵ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 111, 112. ISBN 978-80-87141-14-4

⁶⁶ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 112, 114, 115, 116. ISBN 978-80-87141-14-4

8.2 Nový mlýn

Nový mlýn stál u obce Rokytnice jihovýchodně od Hrubé Skály. Byl poháněn asi 800 m vzdáleným pramenem rybníka Hrudka. Mlýn dnes slouží k podnikatelským účelům a je zcela bez technologického vybavení. Pila zde byla v roce 1930 a jejím majitelem byl Jan Aehrentahl.⁶⁷

Obrázek 6 - Budova bývalého Nového mlýna

8.3 Podsemínský mlýn

První zmínka o tomto mlýně je z první poloviny 16. století. Bývalý mlýn se nachází v údolí řeky Žehrovky. Na mlýně se vystřídal nespočet majitelů a mlynářů.⁶⁸

V roce 1880 byl mlýn přestavován na mlýn válcový. Původně měl čtyři vodní kola, z nichž jedno pohánělo pilu. Kolo pily mělo v průměru 3,27 m. Po přestavbě měl mlýn už jen jedno vodní kolo a pila byla zrušena. Posledními majiteli před úředním uzavřením v roce 1951 byla po pět generací mlynářská rodina Skálů, a to od roku 1755. V době uzavření měl mlýn dvě složení a pilu. V mlýně se dochovalo veškeré technické zařízení, takže po opravách by byl schopný provozu. Technické zařízení zůstalo v mlýně zachováno díky nařízení ONV z roku 1956. V nařízení bylo psáno, že mlýn je určen jako rezervní kapacita.⁶⁹ „Musel se udržovat, ošetřovat zařízení, aby nepodléhalo rychlejší zkáze. Bylo zdůrazněno, že tato povinnost vyplývá ze zákona pro případ mimořádných událostí.“⁷⁰

⁶⁷ Vodní mlýny [online] citováno 13. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/646-novy-mlyn>>.

⁶⁸ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 69. ISBN 978-80-87141-14-4

⁶⁹ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 69, 71, 72, 73, 74. ISBN 978-80-87141-14-4

⁷⁰ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 74. ISBN 978-80-87141-14-4

Současní majitelé mlýna jsou potomci Jaroslava Skály a mlýn spadá do technických památek.⁷¹

Obrázek 7 - Podsemínský mlýn, náhon a budova mlýna

8.4 Podvyskeřský mlýn

Podvyskeřský mlýn je také nazýván mlýn Poddoubí čp. 3. Nalézá se asi 15 minut pěší chůze z kopce od obce Vyskeř. Mlýn zde stál již v 16. století. Na mlýně se vystřídal nespočet mlynářů. Prvním známým mlynářem byl Krištof Říha, který zde působil po třicetileté válce. V roce 1880, kdy byl mlýn zapsán do vodní knihy, měl dvě složení a pilu. O šest let později byl mlýn přestavěn na umělecký a pila byla zrušena. Dnes se mlýn přestavuje k rekreačním účelům.⁷²

Obrázek 8 - Celkový pohled na Podvyskeřský mlýn a pohled ze strany náhonu

⁷¹ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 69, 71, 72, 73, 74. ISBN 978-80-87141-14-4

⁷² EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 92 - 96. ISBN 978-80-87141-14-4

8.5 Poddubecký mlýn

Poddubecký mlýn čp. 1 se nacházel v obci Dubecko východně od Turnova. Ležel na řece Stébenka. Na přední straně mlýna je napsán letopočet 1833, což je podle nynějších majitelů rok, ve kterém byl mlýn postaven. První číslo popisné bylo přidělováno ale už v roce 1770 za vlády Marie Terezie. Z toho lze usoudit, že původní mlýn zde mohl stát již tohoto roku. Náhon poháněl mlýn i pilu.⁷³

Mlýn je v současnosti v majetku rodiny Zunových a je stále v provozu. Mlynář je vnukem Josefa Náhlovského, který byl pravděpodobně synem prvního majitele nového mlýna postaveného roku 1833.⁷⁴

Obrázek 9 - Mlýn Dubecko

8.6 Mlýn a elektrárna v Turnově

Majitelem E. Votrubcem byl mlýn v roce 1906 přebudován na malou vodní elektrárnu. Ta dodávala elektrickou energii do Turnova a okolních vsí. Je dochována bez větší přestavby a je v seznamu malých vodních elektráren. Slouží jako malá elektrárna a pila.⁷⁵

⁷³ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VII. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 172. ISBN 80-7277-167-1

⁷⁴ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VII. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 173. ISBN 80-7277-167-1

⁷⁵ Vodní mlýny [online] citováno 13. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/428-mlyn-elektrarna-v-turnove>>.

Obrázek 10 - Mlýn a elektrárna v Turnově

8.7 Mlýn a pila Rovensko pod Troskami

Objekt je také nazýván mlýn U pece. Dnešní dům bývalého mlýna má čp. 156. Mlýn byl poháněn vodou z potoka Veselka. Posledním mlynářem a majitelem pily byl Celestín Janků v roce 1930. Pravděpodobně roku 1948 byl mlýn přestavěn na pilu,⁷⁶ která vystupovala pod názvem: Pila a obchod dříví Rovensko pod Troskami František Janků.⁷⁷ Dnes budova slouží k obytným účelům.⁷⁸

Obrázek 11 - Mlýn a pila Rovensko pod Troskami

8.8 Mlýn Žehrov

Tento mlýn bychom hledali severně od obce Žehrov. Nejstarším známým majitelem byl na počátku 16. století Prokop Bavorský. Ve vartenberském urbáři se

⁷⁶ Vodní mlýny [online] citováno 15. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/1302-mlyn-a-pila-v-rovensku-pod-troskami-mlyn-u-pece>>

⁷⁷ Státní okresní archiv Semily

⁷⁸ Vodní mlýny [online] citováno 15. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/mlyny/mlyn/1302-mlyn-a-pila-v-rovensku-pod-troskami-mlyn-u-pece>>.

v záznamu z roku 1608 píše, že mlýn na Žehrově je „*panský mlýn s pilou k řezání prken, ...*“⁷⁹.

Na mlýně od konce 17. století do konce 18. století působili mlynáři Chudobové. Za sto let se zde vystřídali čtyři generace této rodiny. Na počátku 19. století koupil mlýn pro svého syna mlynář z mlýna v Železnici Matěj Knap. Od této doby se na mlýně vystřídali pravděpodobně čtyři mlynáři. Za čtvrtého mlynáře, bývalého hostinského Bičička, v roce 1890 mlýn vyhořel. Bohudík byl pojištěn a s náhradou škody 4 591 zlatých byl poté mlýn znovu postaven.⁸⁰

Mlýn Žehrov „*byl jediný mlýn na Žehrovce, který mlel po celou dobu komunistického režimu.*“⁸¹ Posledním mlynářem zde byl Jaroslav Laušman, který mlel pro pekárny a pro mlýn Perner ve Svijanech. V roce 2004 odešel a zrušil pojistku. Na konci roku 2005, před Vánocemi, byl mlýn úmyslně zapálen neznámým žhářem a dnes zde stojí pouze jeho torzo.⁸²

8.9 Mlýn a pila v Rokytnici

Tento mlýn se nachází jihovýchodně od Turnova jako objekt čp. 4. Ze záznamů o mlýně z roku 1874 je zřejmé, že v této době měl mlýn tři složení a pilu. Roku 1894 byla vodní kola nahrazena Girardovou turbínou. O pár let později, v roce 1919, byla i Girardova turbína nahrazena modernější Francisovou turbínou. V témže roce byla modernizována i pila. Byla vybavena rámovou, omítací a šindlerovou pilou a měla i vlastní elektrárnu. Při povodních roku 1929 byla poškozena hráz rybníka a hrozilo, že při další povodni se hráz protrhne a zničí celý podnik. Oprava by však byla velmi nákladná, a tak byla v roce 1927 pila propachtována manželům Vamberovým. Po jednom roce ji prodali za 200 000,- Kč manželům Hrdým z Ktové.⁸³

---

⁷⁹ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 121. ISBN 978-80-87141-14-4

⁸⁰ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 122, 123. ISBN 978-80-87141-14-4

⁸¹ EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 126, 127. ISBN 978-80-87141-14-4

⁸² EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., s. 126, 127. ISBN 978-80-87141-14-4

⁸³ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VII. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 160-162. ISBN 80-7277-167-1

8.10 Riegrův mlýn v Semilech

Riegrův mlýn byl poháněn vodou z řeky Jizery. Nejstarší dochované zmínky o tomto mlýně pocházejí z roku 1631.⁸⁴

Mlýn s pilou a statkem byl za mlynáře Václava Riegera (tj. od roku 1812) velmi velký a k mlýnu patřily rozlehlé pozemky. Vždy bylo dostatek mletí. Dále zde chovali dobytek, prasata a koně. Mlýn se nijak nemodernizoval, jelikož Václav Rieger nerad vydával peníze.⁸⁵

Když mlynář zemřel, jeho o 17 let mladší žena začala mlýn rozšiřovat a upravovat. O mlynářce se vědělo, že je pohostinná. Přistavěla i pokojík pro hosty a zřídila si kavárnu, kde dávala kávu zdarma. Sjíždělo se sem i mnoho známých a vzácných hostů. Příkladem do tohoto mlýna zavítali i Josef Kajetán Tyl, Josef Jungmann a František Palacký.⁸⁶

Od roku 1842 přišli do mlýna špatné časy. Bylo sucho, mlýn nemlel a nebylo co jíst. Pohostinnost mlynářku dostala na mizinu a její syn byl nucen mlýn prodat. Následně se zde vystřídalo několik majitelů a část stavení byla přestavěna na továrnu nebo i zbourána. Dne 28. července 1934 byl dům s továrnou prodán Městské spořitelně. V privatizaci dostala dům s továrnou firma Vista, s. r. o. Ta vyčlenila dům, který byl ještě pozůstatkem původního Riegrova mlýna. Díky tomu zde byly zachovány původní znaky mlýnského stavení. Dnes se v jedné části bývalého mlýna nachází informační středisko a v druhé restaurace.⁸⁷

8.11 Shořalý mlýn a první elektrárna v Turnově

První dochované zápisy o tomto mlýně pocházejí z 15 století. Mlýn byl poháněn vodou z potoka Stebena. U mlýna byla i pila na řezání dříví z panských lesů. Mlynářem Ottou Kolihořem a jeho ženou byl v roce 1879 mlýn přestavěn ze složení českého na složení americké a dále byla do mlýna nainstalována Jonvalova turbína a to v době, kdy ještě většina mlýnů byla poháněna vodními koly. Jako první v Čechách měl mlýn v roce 1886 i elektrické světlo. Později, v roce 1904, zde byla postavena první

---

⁸⁴ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VII. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 163, 164. ISBN 80-7277-167-1

⁸⁵ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VII. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 164, 165, 166. ISBN 80-7277-167-1

⁸⁶ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VII. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 166. ISBN 80-7277-167-1

⁸⁷ KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VII. Praha, vyd. nakladatelství Libri, s. 166, 167, 168. ISBN 80-7277-167-1

elektrárna. Ta zásobovala elektřinou polovinu města. Dnes je v původním mlýně zřízena malá vodní elektrárna.⁸⁸

Obrázek 12 - Šořalý mlýn, budova a náhon

---

⁸⁸ HERBST J. a kol., 1941. Turnov město a jeho kraj. Brno, vyd. Národohospodářská propagace Čech a Moravy, s. 107.

9 Identifikace pil a jiného zpracování dřeva v okolí Turnova

9.1 Parní pila v Turnově

Parní pila vznikla asi v roce 1850. V roce 1870 byla téměř celá pila zničena požárem, ale následně byla opravena. V roce 1898 byla pila prodána a od té doby byla vedena pod názvem Josef Plátek – pila obchod dřevem. Po prodeji byla pila zmodernizována. Jako téměř každý podnik byla pila roku 1948 znárodněna a v restituci v roce 1992 vrácena dědicům Josefa Plátka. Obchodní název firmy je dnes Josef PLÁTEK, spol. s r.o.⁸⁹

Pila zpracovává nejvíce smrk, ze kterého vyrábí hranolky, hranoly, fošny, prkna, latě, palubky a lišty. Dále zpracovává na truhlářské neomítané řezivo z jehličnanů, kromě smrku také modřín a borovici, a z listnatých dřevin dub, olši a jilm.⁹⁰

V roce 2009 prošla pila již druhým požárem.⁹¹

Obrázek 13 - Pila Josef PLÁTEK, spol. s r.o.

9.2 Josef Bartoň, továrna na praktické předměty pro domácnost a zahradu v Turnově.

Tento podnik byl založen roku 1920 v Turnově. Před založením firmy zde měl Josef Bartoň dílnu na výrobu patentních žehlicích prken. Firma měla značku YORD

⁸⁹ Josef Plátek, spol. s r.o. – pila v Turnově [online] citováno 17. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.pila-platek.cz/cs/historie-firmy/>>.

⁹⁰ Josef Plátek, spol. s r.o. – pila v Turnově [online] citováno 17. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.pila-platek.cz/cs/historie-firmy/>>.

⁹¹ Josef Plátek, spol. s r.o. – pila v Turnově [online] citováno 17. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.pila-platek.cz/cs/historie-firmy/>>.

a vyráběla sušáky na prádlo, skládací žehlicí prkna, zahradní nábytek, lehátka, lavice a houpačky a další výrobky.⁹²

9.3 M. Šantroch a spol., továrna na nábytek v Turnově

Továrnu založil dědeček Josefa Šantrocha jako čalounickou dílnu roku 1874. Roku 1908 syn zakladatele, Miloslav Šantroch, rozšiřoval podnik na základě svých zkušeností nabytých v zahraničí o výrobu nábytku. Firma prodávala nejen na domácím trhu, ale i v zahraničí. Podnik převzal v roce 1938 syn Miloslava Šantrocha a začal ho účelně přestavovat a modernizovat. Firma byla známá pod značkou FAMILIA.⁹³

9.4 J. Havránek, továrna na kovové a dřevěné rakve a pohřební potřeby Turnov

Podnik byl založen v roce 1899 jako výrobní ozdob na rakve. Později, jak je již z názvu patrné, se začal orientovat i na výrobu rakví. Podnik se rychle rozvíjel a v roce 1923 zaměstnával 50 pracovníků. Před světovou válkou podnik vyvážel pohřební potřeby i do ciziny.⁹⁴

9.5 F. Šefr, továrna na nábytek a kulečníky v Turnově

F. Šefr byl vyučeným truhlářem a své řemeslnické zkušenosti sbíral v zahraničí, především v Německu, Rakousku a Francii. V roce 1895 si v Turnově postavil podnik. Ve Francii ho nejvíce zaujaly kulečníky, a proto se asi jejich výroba stala jeho specialitou. Podnik byl svého času nejhledanějším a všeobecně známým především právě kvůli tradiční výrobě kulečníků. Dále firma vyráběla všechny druhy bytového nábytku.⁹⁵

---

⁹² HERBST J. a kol., 1941. Turnov město a jeho kraj. Brno, vyd. Národohospodářská propagace Čech a Moravy, s. 110.

⁹³ HERBST J. a kol., 1941. Turnov město a jeho kraj. Brno, vyd. Národohospodářská propagace Čech a Moravy, s. 111.

⁹⁴ HERBST J. a kol., 1941. Turnov město a jeho kraj. Brno, vyd. Národohospodářská propagace Čech a Moravy, s. 112.

⁹⁵ HERBST J. a kol., 1941. Turnov město a jeho kraj. Brno, vyd. Národohospodářská propagace Čech a Moravy, s. 113.

9.6 Pianina – Ducháček

Tento podnik byl založen v roce 1897 a v té době byl vybaven moderními stroji jako například horizontální pilou na řezání silných kmenů. Podnik vyvážel své výrobky i do zahraničí, což svědčí o jeho tehdejší kvalitě.⁹⁶

---

⁹⁶ HERBST J. a kol., 1941. Turnov město a jeho kraj. Brno, vyd. Národohospodářská propagace Čech a Moravy, s. 127.

10 Diskuse

Vodní díla na našem území začala vznikat už ve středověku. V průběhu průmyslové revoluce se začínaly stavět mlýny a pily většího rozsahu s více stroji. Největší rozkvět mlýnů je datován do druhé poloviny 19. století a do první poloviny 20. století. V průběhu druhé světové války a po ní docházelo k zabavování majetku, což zapříčinilo naopak jejich úpadek. Existují sice výjimky, kdy statek s mlýnem zůstal funkční a pracoval i v průběhu války, ale mnoho jich není.

Na mapě mlýnů s pilami (obr. č. 1) je vidět, kolik mlýnů s pilami se v této oblasti dochovalo. Je jich půl tuctu z celkových pětadvaceti, které se mi podařilo vyhledat. Je možné, že mlýnů a pil bylo v této oblasti mnohem více, ale relevantní informace a zakládací listiny nebo jiné dokumenty jsou obtížně dohledatelné. Zapisování vodních děl do vodních knih bylo navíc zavedeno až od roku 1872.⁹⁷ Některé dokumenty se mohly ztratit při celkem častých přesunech, jelikož při každém novém rozdělení území se dokumenty stěhovaly z místa na místo. Některé dokumenty mohly rovněž shořet společně s objekty nebo i jinak zaniknout a pamětníků z doby na přelomu 19. a 20. století už mezi námi mnoho není.

Na našem území jsou známé především vodní a větrné mlýny a je o nich i mnoho publikací. O pilách už ale tolik informací dostupných není. Přitom právě dřevo bylo v minulosti nejdůležitějším zdrojem tepla a střechy nad hlavou. Dřevo bylo především dostupným a tedy i nejběžnějším stavebním materiálem. Stavěly se z něj domy a vyráběly se z něj ploty, skříně, židle, stoly atd. Mezi nejdůležitější věci vyráběné ze dřeva patřily i mlýnské stroje a pily od nepaměti bývaly součástí mlýnů. Proto si myslím, že by bylo dobré zachovat a prezentovat informace nejen o mlýnech, pilách (a zpracování dřeva obecně), ale i o objektech, kde se nacházely.

V tomto ohledu je ve zkoumané oblasti několik významných objektů, které by stály za záchranu. Jedním z nich je mlýn v Roškopově u Staré Paky. Na mlýně je částečně zachováno strojní vybavení a rovněž budova mlýna je dochována bez větší přestavby. Pozitivním zjištěním je, že současný majitel má v plánu celý mlýn zrekonstruovat. I když byla v tomto mlýně pila zrušena v druhé polovině 20. století, stálo by za zvážení ji do zamýšlené expozice vrátit. Vybavení pily by se dala obstarat

---

⁹⁷ Vodní mlýny [online] citováno 23. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/poznavame-mlyny/default/17-vodni-knihy-a-jejich-vlozky>>.

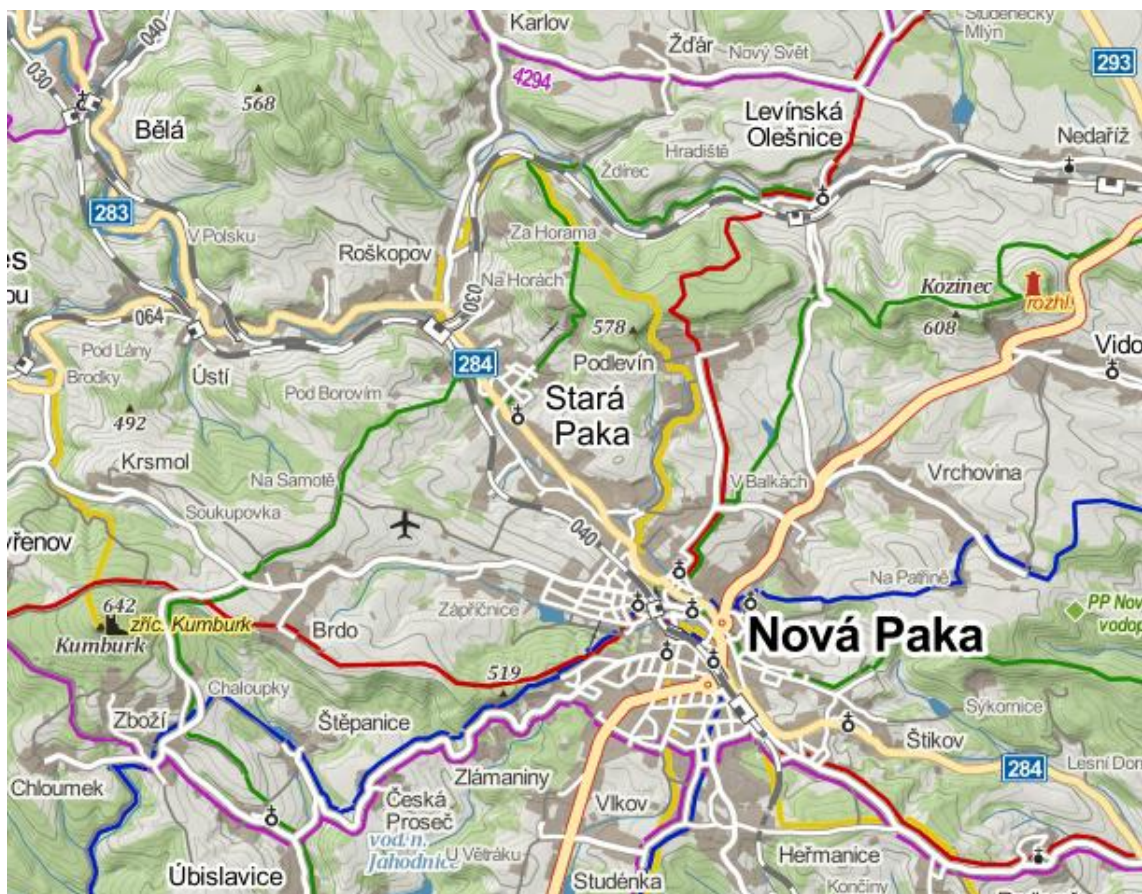
z jiných objektů, které jsou už částečně přestavěny. Vzhledem k tomu, že je dochována nejen budova v původním stylu, ale jsou zachovány i interiérové malby, bylo by k vidění jak historické vybavení pily a mlýna, o které jde v tomto případě především, tak i dobová architektura. Po rekonstrukci bych doporučila celý objekt vyhlásit jako technickou památku.

Přes obec Roškopov prochází značená turistická stezka. Dalo by se tedy využít již existující stezku a přidat na ni odbočku se zastávkou u mlýna. Cesta pro turisty by mohla vést ze Staré Paky, kam lze přijet vlakem i autem. Již po značené žluté turistické stezce by se šlo do Roškopova. Zde by bylo pouze třeba označit krátkou odbočku k mlýnu. Dále lze pokračovat po žluté stezce údolím řeky Olešky až na rozcestí Pod Hvězdou. Odtud je možné se vydat stále údolím Olešky po zelené stezce až na okraj města Levínská Oleška, kde by se odbočilo na červenou stezku směrem na Novou Paku. Na červené stezce je k vidění například zřícenina hradu Levín.

Bylo by možné projít rovněž kratší okruhy. Na rozcestí Pod Hvězdou by se neodbočilo na zelenou stezku, ale pokračovalo by se stále po žluté až na rozcestí Staropacké hory. Odtud je možné se vrátit po zelené stezce zpět do Staré Paky nebo pokračovat stále po žluté stezce až do Nové Paky. V Nové Pace lze navštívit muzeum Klenotnice, Suchardův dům a městské muzeum. Také je zde možné vidět zkamenělý strom, jehož stáří se odhaduje na 230 milionů let⁹⁸. Vše se nachází v centru města na značených turistických stezkách. Z Nové Paky by se pokračovalo po červené stezce k zřícenině hradu Kumburk a pak zpět na rozcestí Skalka pod Kumburkem, kde se odbočí na zelenou stezku vedoucí zpět do výchozího místa – do Staré Paky.

---

⁹⁸ Turistika.cz [online] citováno 8. května 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.turistika.cz/mista/nova-paka-zkamenely-strom> >.

Obrázek 14 - Mapa turistických stezek u Rožkopova⁹⁹

Pro cyklisty jedoucí po značené cyklostezce přes Novou Paku nebo i jen tak po okolí, by zastávka u mlýna v Rožkopově s ohledem na dobrou dostupnost nebyla problém. Cyklostezka by mohla vést po místní komunikaci vedle hlavního tahu na Starou Paku, aby cyklisté nebyly ohrožováni rychle jedoucími auty.

Mlýn v Rožkopově se nachází u silnice vedoucí do obce Ústí. V Ústí se nachází Vávrův mlýn. Budova tohoto mlýna je bohužel v daleko horším stavu než budova mlýna v Rožkopově. Z tohoto důvodu by se mohlo jeho technologické vybavení použít pro vybavení mlýna v Rožkopově nebo dalších, pokud již mlýn není vykraden.

V Rožkopově se nachází ještě jeden mlýn. Ten je dnes přestavěn na pilu. Bohužel se nepodařilo zjistit, jestli se na pile nachází ještě nějaké historické vybavení.

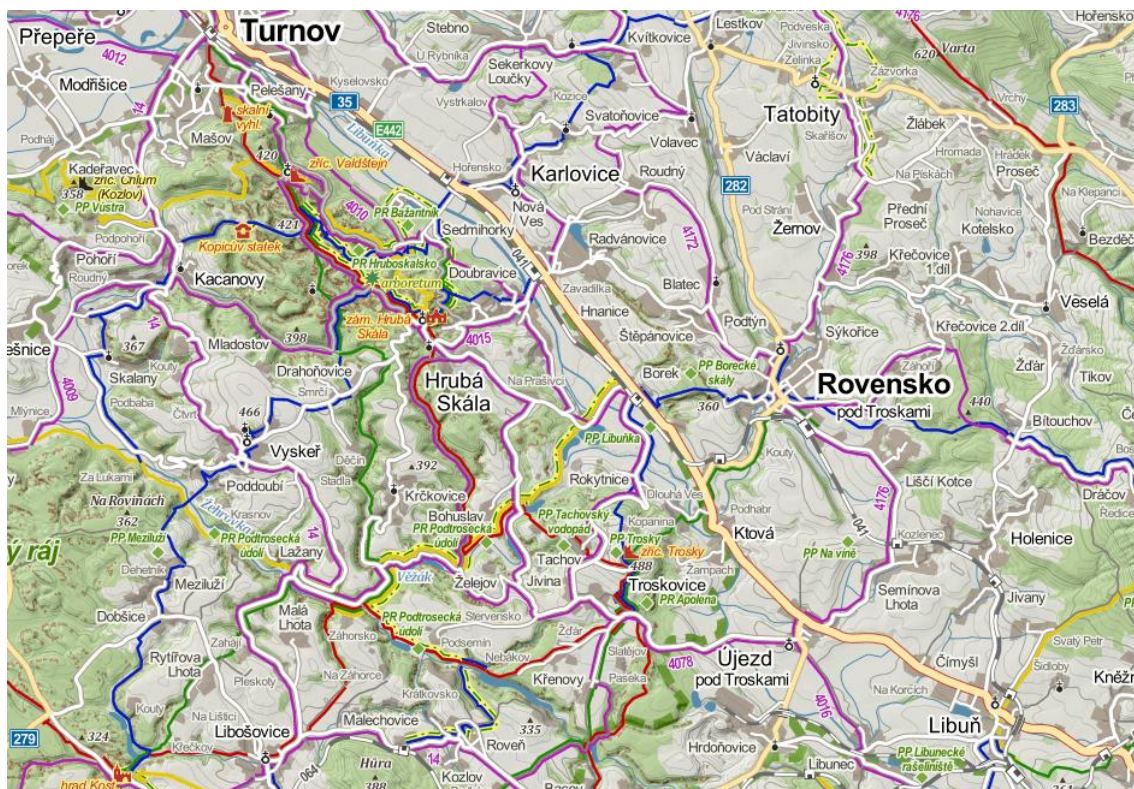
Na nejdelším toku protékajícím tímto územím, řece Žehrovce, se v dobrém stavu dochoval mlýn Podsemínský. Naneštěstí pila u tohoto mlýna byla zrušena. Od současné majitelky bohužel nebylo možno zjistit relevantní informace o mlýnu, jeho historii ani aktuálnímu stavu a byla jsem pouze odkázána na knihu Jaroslava Egerta Mlýny na

⁹⁹ Mapy.cz [online] citováno 8. května 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mapy.cz/#!x=15.517987&y=50.510419&z=12&l=16&c=c>>.

Žehrovce. Po prostudování těchto podkladů se lze pouze domnívat, že mlýn je stále vybaven veškerou technologií, i když se po dlouhou dobu na mlýně nemlelo. Tento mlýn byl totiž z důvodu mimořádných událostí veden od roku 1956 jako rezervní. Proto (i přes dlouhou dobu bez mletí) zde muselo být veškeré vybavení udržováno ve funkčním stavu. Pokud by tedy majitelka mlýna dovolila a technologii zpřístupnila široké veřejnosti, nemusel by být mlýn pouze technickou památkou, kterou je možno vidět jen z venku. Vzhledem ke skutečnosti, že tu už jednou bývala pila, nemusel by být problém sem přesunout technické vybavení pily z jiného méně zachovalého objektu. Tímto darovacím objektem by mohl být například mlýn Sedlišťský, který je částečně přestavěn, ale dochovala se v něm část technického vybavení.

Tuto část údolí Žehrovky a jeho blízké okolí navštíví mnoho výletníků a turistů. Přímo okolo mlýna již teď vede značená turistická i cyklistická stezka. Návštěvu mlýna by bylo možné spojit například s návštěvou zříceniny hradu Trosky, která je dominantou Českého ráje, nebo je možné se vydat na druhou stranu podél toku řeky Žehrovky až k mlýnu Mlýnice. Žehrovka protéká přes Český Ráj, to znamená že je možno vybírat z mnoha již značených turistických i cyklistických stezek. Jak je vidět i na mapě, prohlídku mlýnů lze spojit s procházkou například přes již zmiňované Trosky a dále hrad Kost, zámek Humprecht, zámek Hrubá Skála, hrad Valdštejn, skalní vyhlídka Hlavatice a mnoho dalších.

Obrázek 15 - Mapa turistických stezek na Žehrovice a okolí¹⁰⁰

Mlýnice je stále funkční mlýn s pilou. Cesta k němu od Podsemínského mlýna vede údolím po směru toku a cestou je možné si prohlédnout ještě Podvyskeřský mlýn, který se v současnosti rekonstruuje k rekreačním účelům. I tak je ale stále možné vidět pozůstatky náhonu. Údolí je krásné, klidné a vhodné k aktivnímu odpočinku. Obě mnou navrhované poznávací stezky po pilách nejsou nijak náročné a vhodné i pro děti.

Dalším dochovaným a funkčním mlýnem s pilou je mlýn Poddubecký. Jeho návštěvu bych doporučovala obzvlášť v letošním roce spojit s návštěvou Dlaskova statku v Dolánkách u Turnova, jelikož je zde v sezóně 2014 připravena expozice o historickém zpracování dřeva v této oblasti. Nejedná se však o stálou expozici. Statek se nachází na větší křižovatce severovýchodně od Turnova směrem na Železný Brod. Statek zde stojí od 18. století¹⁰¹ a skládá se ze dvou budov.

V blízkém okolí se nachází mnoho turistických a cyklistických cest. Při spojení návštěvy Poddubeckého mlýna s návštěvou statku je vhodnější využití kola. Po značené stezce je vzdálenost mezi mlýnem a statkem 9 km. Ale i pro pěší návštěvníky je možnost výletu po okolí. Například západně od obce Dubecko se nachází rozhledna,

¹⁰⁰ Mapy.cz [online] citováno 8. května 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mapy.cz/#!x=15.187222&y=50.521421&z=12&l=16&c=c>>.

¹⁰¹ Dlaskův statek | Muzeum Českého ráje v Turnově [online] citováno 24. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.muzeum-turnov.cz/dlaskuv-statek/>>.

ze které lze pokračovat zprvu po zelené a dále po modré turistické trase do Českého ráje, nebo po žluté trase do národní přírodní památky Kozákov nebo přírodní rezervace Klokočské skály.

Město Jičín by v rámci festivalu Jičín město pohádek mohlo do svých výletů za poznáním naší historie zapojit i výlety k pilám tak, jako byla v roce 2013 podniknuta poznávací cesta po místních mlýnech. Jičín se zaměřuje především na výlety pro děti a to si myslím, že je správné.

Vzhledem k velmi blízké souvislosti mezi mlýny a pilami by za zvážení stála realizace společné poznávací stezky po pilách a mlýnech. Tato myšlenka by šla nejspíše zrealizovat podél řeky Žehrovky, kde se nachází již výše zmíněné dvě pily a jeden bývalý mlýn s pilou. Stezka by mohla nést název Pilařská.

11 Závěr

Cílem mé práce byla identifikace dřevozpracujících objektů na území Turnovska a Jičínska. V archivních materiálech a literatuře jsem našla pětadvacet mlýnů s pilami, z nichž se dochovalo sedm objektů s historickou hodnotou. Čtrnáct objektů bylo upraveno, většinou přestavěno na obytné domy nebo rekreační objekty. Zbývajících pět objektů bylo zcela zbořeno. Dále se mi podařilo vyhledat jedenáct pil a jedno nábytkové a stavební truhlářství v Jičíně a jeho okolí. Tyto pily bývaly většinou parní. Přímo v Turnově vznikaly na konci 19. století podniky na výrobu nábytku, praktických předmětů pro domácnost i rakví. Zajímavostí pak byly podniky na výrobu kulečníků a pian.

Výše uvedené pily se do dnešního dne nedochovaly v původní podobě, jelikož buď byly zbořeny, nebo neexistují z jiných důvodů. Některé byly postupem času modernizovány a dnes nemají prakticky žádnou historickou hodnotu, jen svou minulost.

Historické pily stejně jako mlýny využívaly pro svůj pohon dostupný zdroj energie, jakým byly vodní toky. Zprvu bylo užíváno k pohonu strojů vodní kolo, které bylo časem překonáno, a v rámci modernizací objektů byly instalovány převážně Francisovi turbíny. V některých případech byla před Francisovou turbínou na přechodnou dobu instalována Girardova turbína. Výjimečně byla instalována Jonvalova turbína.

Ze sedmi dochovaných objektů stojí za záchranu především mlýn v Roškopově, který má v zachovalém stavu i budovu bez větších úprav. Dále bych k obnově doporučila mlýn Podsemínský. K doplnění případného chybějícího vybavení v těchto mlýnech bych navrhovala užít vybavení ze Sedlišťského a Vávrova mlýna.

Mlýnice a Poddubecký mlýn jsou v provozu a stále melou mouku.

Práce může sloužit jako podklad pro rozšíření souboru kulturních památek rovněž o významnější objekty na zpracování dřeva v dané oblasti a dále jako podklad pro možnou prezentaci těchto objektů veřejnosti.

12 Summary

The aim of my bachelor thesis was to identify the woodworking objects in the Turnov and Jičín area. I managed to find twenty five watermills with sawmills in archive materials and literature. Only seven buildings of historical value have been preserved to this day. Other fourteen buildings have been rebuilt and converted mostly into residential houses or holiday homes. Remaining five buildings have been demolished. Furthermore, I was able to find eleven sawmills and one furniture and construction joiner's shop in Jičín and its neighbourhood. These sawmills used to be mostly steam powered. At the end of the 19th century, there were companies producing furniture, practical household items even coffins, established. Also the companies producing billiard tables and pianos can be mentioned as a matter of interest.

The above mentioned sawmills have not been preserved to this day, because they have been either demolished or they exist no more for other reasons. Some of them have been modernized and today they have no historical value.

Historical sawmills as well as mills used to use available energy source, which the watercourses were, for their drive. Initially, the machines were powered by waterwheel, which became obsolete over time. During modernizations of the buildings, Francis turbines were installed. In some cases, the Girard turbines were installed before Francis turbines temporarily. Rarely the Jonval turbine was installed.

From seven surviving objects, the mill in Roškopov is worth saving, as its building structure is well preserved and without bigger alterations. I would also recommend to renovate the Podsemínský mill. In this context I would suggest to use the equipment of the Sedlišťský mill and the Vávra's mill to supplement possibly incomplete equipment of the mills mentioned above.

It is worth noting that the Mlýnice mill and the Poddubecký mill are working and still mill the flour.

The bachelor thesis can be used as a basis for extending the complex of cultural heritage also of important woodworking objects in the explored area, and furthermore as a basis for possible presentation of these objects to the public.

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Mapa zobrazující pily v dané oblasti.....	15
Obrázek 2 - Mlýn v Roškopově u Staré Paky.....	16
Obrázek 3 - Šulcův mlýn	18
Obrázek 4 - Vávrův mlýn	19
Obrázek 5 - Mlýn Mlýnice, pohled na budovu mlýna a náhon	25
Obrázek 6 - Budova bývalého Nového mlýna.....	26
Obrázek 7 - Podsemínský mlýn, náhon a budova mlýna	27
Obrázek 8 - Celkový pohled na Podvyskeřský mlýn a pohled ze strany náhonu	27
Obrázek 9 - Mlýn Dubecko	28
Obrázek 10 - Mlýn a elektrárna v Turnově	29
Obrázek 11 - Mlýn a pila Rovensko pod Troskami	29
Obrázek 12 - Shořalý mlýn, budova a náhon.....	32
Obrázek 13 - Pila Josef PLÁTEK, spol. s r.o.	33
Obrázek 14 - Mapa turistických stezek u Roškopova	38
Obrázek 15 - Mapa turistických stezek na Žehrovce a okolí.....	40
Obrázek 16 - Parní pila Železnice čp. 286.....	48
Obrázek 17 - Parní pila Václava Janouška v Butovsi	49
Obrázek 18 - Parní pila Václama Fidrmuce v Železnici	50
Obrázek 19 - Mlýn a pila v Rokytnici	51
Obrázek 20 - Podvyskeřský mlýn	52
Obrázek 21 - Mlýn a pila v Rokytnici	53
Obrázek 22 - Mlýn a pila Rovensko pod Troskami	54
Obrázek 23 - Mlýn a pila v Rokytnici	55
Obrázek 24 - Mlýn a pila v Rokytnici	55
Obrázek 25 - Shořalý mlýn a první elektrárna v Turnově.....	56
Obrázek 26 - Záznam o odvozu a cen dříví	57
Obrázek 27 - Půdorys pily Vokšice.....	58
Obrázek 28 - Pila Vokšice	59

Použitá literatura

Knihy:

- 1927. Adresář okres správy politické v Jičíně, vyd. Závod tiskařský a vydavatelský Šmejc a spol. v Jičíně.
- BAŘINA M. a kol., 2002. Historie a současnost podnikání na Jičínsku, Hořicku, Novopacku a Sobotecku. Žehušice, vyd. Městské knihy s.r.o., 223 s. ISBN 80-902919-8-8
- EGERT J., 2011. Historie mlýnu na Žehrovce. Turnov, vyd. Presstar, s.r.o., 144 s. ISBN 978-80-87141-14-4
- HERBST J. a kol., 1941. Turnov město a jeho kraj. Brno, vyd. Národohospodářská propagace Čech a Moravy, 162 s.
- KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VI. Praha, vyd. nakladatelství Libri, 252 s. ISBN 80-7277-146-9
- KLEMPERA J., 2003. Vodní mlýny v Čechách VII. Praha, vyd. Nakladatelství Libri, 180 s. ISBN 80-7277-167-1
- KUDRNÁČ V., 1907. Adresář polit. okr. Jičínského. Turnov
- Státní okresní archiv Jičín
- Státní oblastní archiv Semily
- Státní oblastní archiv v Zámrsku

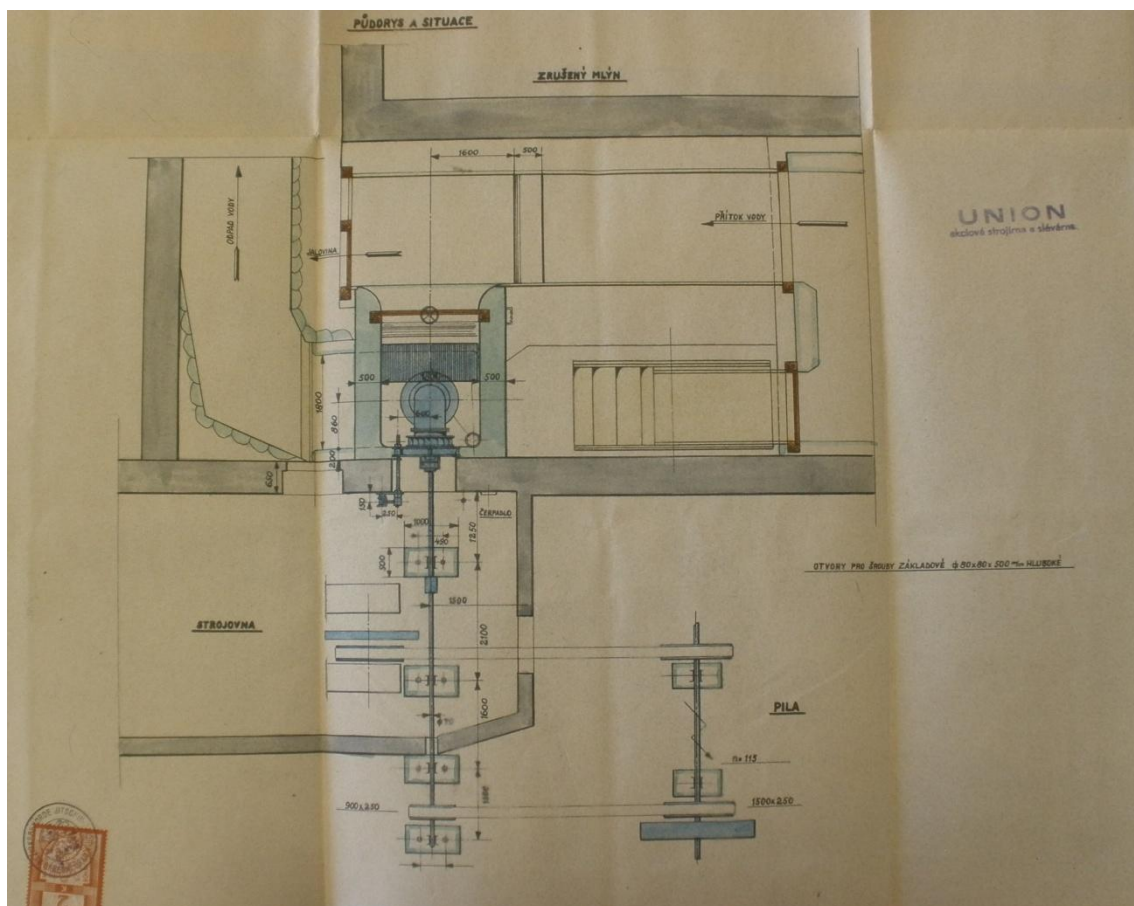
Online:

- Časopis Krkonoše [online] citováno 21.dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web:<http://krkonose.krnap.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=12444&Itemid=40>.
- Český ráj – geopark UNESCO [online] citováno 20.dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.craj.info/>>.
- Dlaskův statek | Muzeum Českého ráje v Turnově [online] citováno 24. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.muzeum-turnov.cz/dlaskuv-statek/>>.
- Historie – Jičín [online] citováno 18. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.jicin.org/cs/historie/>>.

- Historie Voroplavby [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.vor2013.cz/historie-voroplavby.html>>.
- Jičín: Zajímavosti v okolí [online] citováno 18. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.mesto-jicin.cz/>>.
- Josef Plátek, spol. s r.o. – pila v Turnově [online] citováno 17. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.pila-platek.cz/cs/historie-firmy/>>
- Kámen ke kameni [online] citováno 14. dubna 2014, s. 5. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.zs-pecka.cz/Dokumenty/projekty%2006-07/lupa/kamen.pdf>>.
- Lánské mlýny - čp. 14, 70, 1 [online] citováno 13. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.lany-laznebelohrad.com/mlyn.htm>>.
- Mapy.cz [online] citováno 10. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mapy.cz/>>.
- Palivové dřevo, Štípané dříví, Krbové, Jičín, Mladá Boleslav [online] citováno 15. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.stipanedrevo-kvalitne.cz/o-firme>>.
- Pila [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://mve.energetika.cz/uvod/pila.htm>>.
- Pila TADOS Taraba [online] citováno 27. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.tados.cz/page2.htm>>.
- Region Český ráj [online] citováno 20. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/>>
- Těžba a doprava dřeva [online] citováno 21. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.lidova-architektura.cz/architektura-historie/stavby-typy/drevarstvi-tezba-doprava.htm>>.
- Turnov – srdce Českého ráje, město drahokamů a českého granátu [online] citováno 18. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10137353155-turnov-srdce-ceskeho-raje-mesto-drahokamu-a-ceskeho-granatu/20756223077/>>.
- Václav Janoušek a Parní pila v Butovsi [online] citováno 15. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://www.butoves.cz/historie/historicky-vyvoj-obce/93-vaclav-janousek-a-parni-pila-v-butovsi.html>>.
- Vodní mlýny [online] citováno 10. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://vodnimlyny.cz/>>.

- Wikipedie [online] citováno 18. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Turnov>>.
- www.cesky-raj.cz / Informace z region Českého ráje, Podkrkonoší a Pojizeří [online] citováno 20. dubna 2014. Dostupné na Word Wide Web: <www.ochranaprirody.cz>

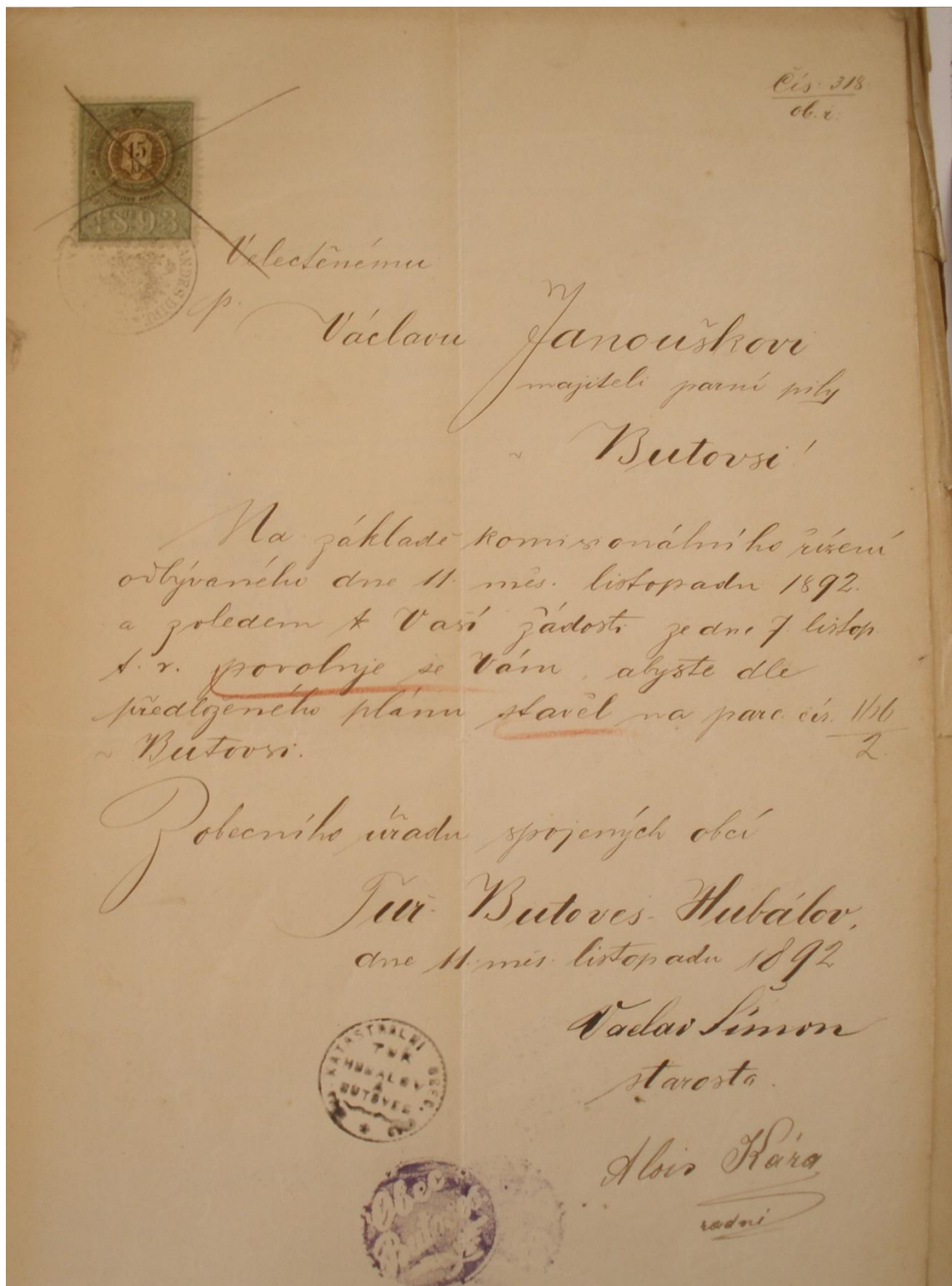
Příloha I – obrazová příloha

Obrázek 16 - Parní pila Železnice čp. 286¹⁰²

¹⁰² Státní okresní archiv Jicín

Obrázek 17 - Parní pila Václava Janouška v Butovsi¹⁰³

¹⁰³ Státní okresní archiv Jičín

KONCEPT
(zůstane u spisu).

Koncept.

Úřad: .....

K č. j. 69794 z roku 19 40

K pol. rejstříku 482 1940

UPOZORNĚNÍ

Platiti jen přiloženým šekovým vplatním listkem poštovní spořitelny, jinak nebezpečí, že bude zaúčtováno na jinou dávku. Připojenou obálku odevzdati při placení poštovnímu úřadu.

Panu Václavu Fidrmucovi, majiteli mlýna
Pani Železnici

Podle zákona ze dne 3. dubna 1925, č. 53 Sb. z. a n. o dávkách za úřední úkony ve věcech správních ve znění zákona ze dne 16. prosince 1926, č. 253 Sb. z. a n., dále podle zákona ze dne 21. prosince 1935, č. 247 Sb. z. a n. a pol. .... sazby ..... vládního nařízení ze dne 27. prosince 1935, č. 248 Sb. z. a n., vyzýváme Vás, abyste do 3 dnů zaslal(a)

přiloženým šekovým vplatním listkem peníz	20 Kč - h
a výlohy	Kč - h
tedy celkem	20 Kč - h

načež Vám bude zasláno vyřízení Vašeho podání ze dne 2. srpna 19 40, jímž žádáte o povolení změny vodního kola na turbínu

V 28. října 19 40
Podpis: 28. X. 1940

(Úřední razítko.)

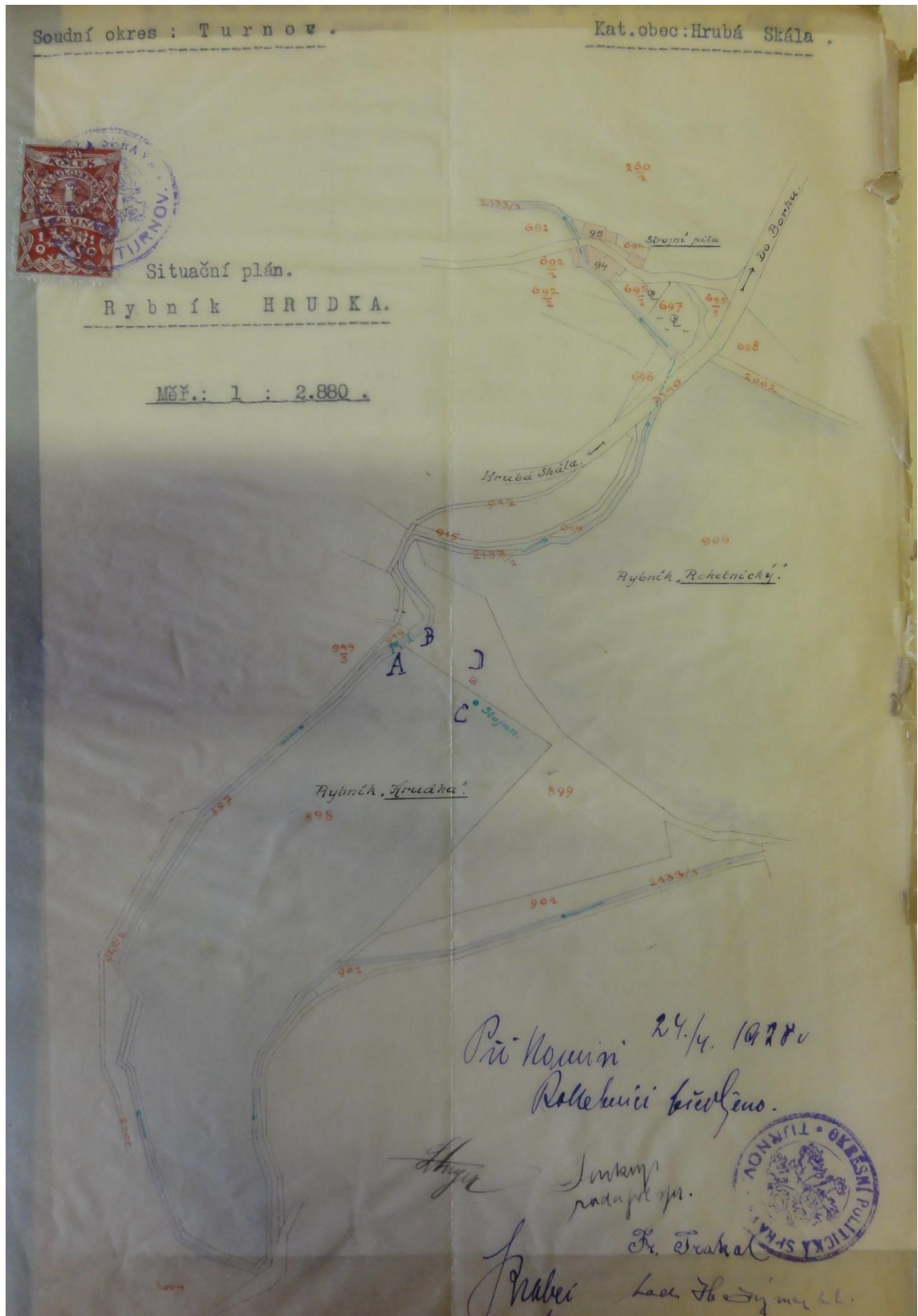
Upozornění pro odesílající úřad: Ke každému vyzvání pro stranu budiž připojen vyplněný šekový vplatní listek poštovní spořitelny a obálka s adresou odesílajícího úřadu, aby jej poštovní úřad mohl vyrozumět o zaplacení.

Malý konceptní 126/a.

Z. f. ř. VI-1179 ai 1935.
VI-813 ai 1936.
VI-14.213 ai 1936.
Min. fin. 12.268/38-V/14b ai 1938.

Obrázek 18 - Parní pila Václava Fidrmuce v Železnici¹⁰⁴

¹⁰⁴ Státní okresní archiv Jičín

Č. j. 28.597./30.

Výpis z vodní knihy /1/
okresního úřadu v Turnově.

Strana č. 165.

1/. Číslo položky: 55.

2/. Poznamenání osady, vody, držitele, mapy vodopisné:

Obec: Vyskeř, osada Poždoubí.

Žehrovský potok.

Mlýn č.p. 3.

Detailní mapa LVII., det. list IV.

Majitel: Josef Bukvic.

3/. Užívání vody a zařízení k tomu čelící:

Mlýn tento leží na levé straně náhonu či potoka Žehrovského, který přímo z podkolí mlýna Pleskotského na vantroka mlýna poddoubského přichází.

U parc.č. 1876 nachází se splav, který místo okenice prkenky zahrazený otvor má, křídla jeho jsou kamenná, podlážka dřevěná. Otvor je 1 m široký, 1.185 m vysoký, t.j. prkenka jsou do té výše nastavena. Mlýn je na dvoje složení a sice jedno obyčejně, jedno americké, mimo to ještě na pilu zařízen.

Vantroka jsou 4.7 m dlouhá, 3.14 m široká, 56 cm hluboká.

Stavidlo jaloviny je 38 cm široké, 50 cm vysoké, nachází se vedle mlýnského stavení, dále vedle něho nachází se stavidlo amerického složení, které je 69 cm široké a 35 cm vysoké, pak přijde stavitko horního složení obyčejného v šířce 64 cm a 52 cm vysoké, konečně je stavitko pily, které je 82 cm široké a 51.5 cm vysoké.

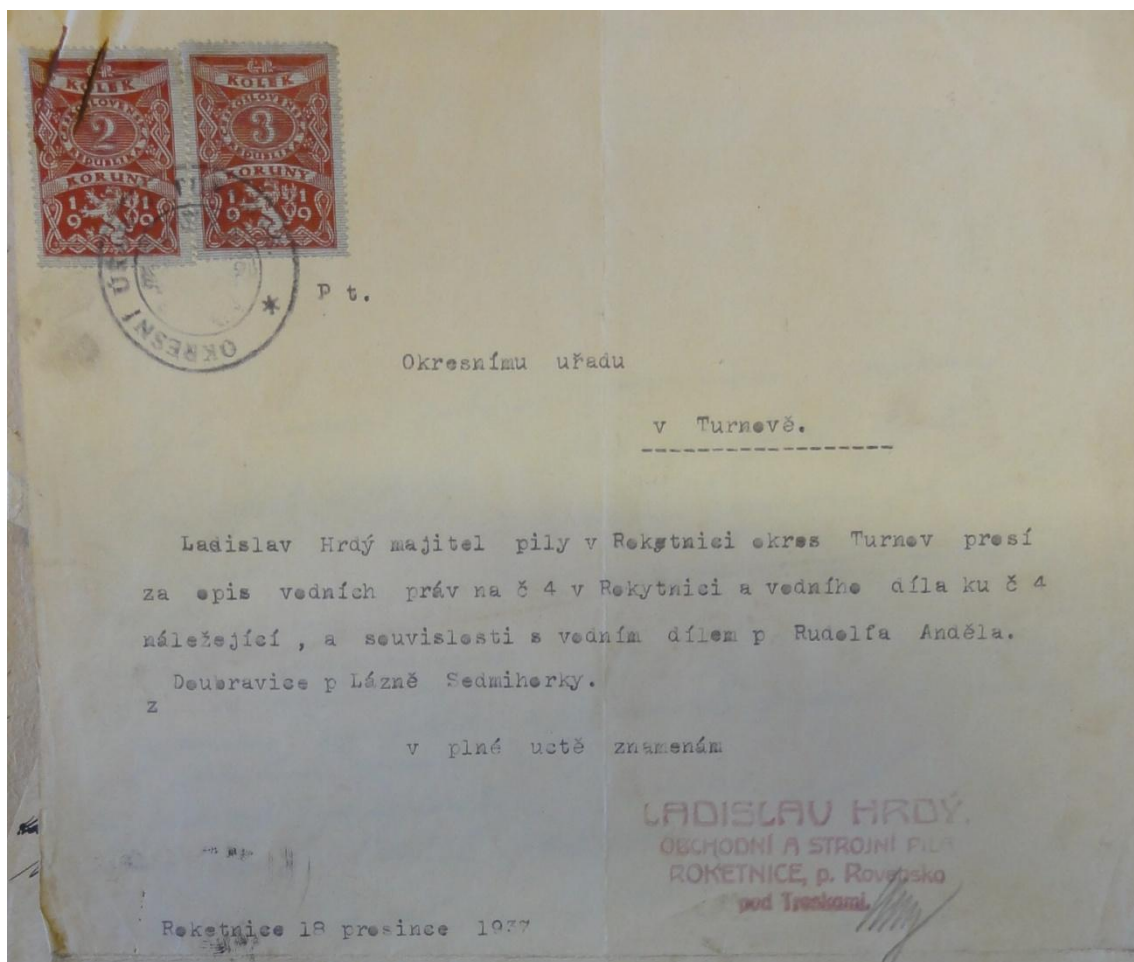
Kola vodní a sice tři mají stejný průměr 3.9 m, šířka kola amerického obnáší 1.1 m; kolo horní je 80 cm široké, kolo pily 1.1 m široké, výška věnců u amerického a kola pily obnáší 25 cm u kola horního složení 23 cm.

K zjištění výšek prahu zde jmenovaných stavěcích mlýnských přístrojů/stauwerke/ jakož i nápadu mlýna toho vykopala se v prodlouženém směru hranic mlýnských, kde se s vrchu uvedené 4 stavidla nacházejí, jáma, na jejíž urovnané dno dubový, na spodním konci dubovým křížem opatřený, na hořejším konci plechem pobitý kůl vsazen a do závaží postaven byl. Kůl ten je 1.22 m dlouhý, 25/25 cm ve čtverci silný, ramena kříž tvořící jsou stejná a sice 1.04 m dlouhá, 15/15 cm silná. Plechová tabulka, kterou je hlava pobita, má s vrchu naznačenou podobu a laloky její obnášejí 5 cm. Kůl se zasypal až 6 cm pod hlavu svou, do prostřed plechu hlavu pokrývajícího byl vražen železný hřeb, jehož hlava je 4 cm široká, vysoká i dlouhá. Na urovnaný tento nádsyp položil se mlýnský kámen o průměru 76 cm a 16 cm tlustý. Tento mlýnský kámen má ve svém středu čtverhranný otvor 30 cm ve čtverci, tak že hlava hřebu 9 cm pod

-/-

Obrázek 20 - Podvyskeřský mlýn¹⁰⁶

¹⁰⁶ Státní oblastní archiv Semily

Obrázek 21 - Mlýn a pila v Roketnici¹⁰⁷

¹⁰⁷ Státní oblastní archiv Semily

Číslo položky : 48.

Poznamenání osady, vody, držitele, společenstva vodního, mapy vodopisné:

Obec Rovensko. Mlýn č. 40

voda : Veselka.

Držitel Václav Brožek.

Detailní mapa XXXVI.

Detailní list: IV.

22./8.1928 Držitel Václav Brožek ml.

Užívání vody a zařízení k tomu čelící.

Mlýn tento leží na pravém břehu náhonu, je na dvoje složení a jednu pilu na vrchní vodu zařízen. Pila je na jedné straně náhonu. Voda na mlýn jdoucí je mezi parc. č. 288, 2171 a 294 jezem kamenným dřevem proloženým kamennými křídly roubeným z potoku nahnána. Jez 10 m dl. v náhoně stavídkový otvor 1,55 m široký, u parc. 2276 jest kamenná srážka 1 m široká 52 cm vys.

Vantroka jsou 5,56 m dl. 1,56 m šir. 59 cm hluboká. Stavídko hořeního složení je 57 cm široké a 36 cm vysoké, stavídko b 56 cm šir. 36 cm vys. stavídko pily je 49 cm šir. a 63 cm vysoké stavídko jaloviny 49 cm šir. a 36 cm vys.

Kolo horního složení je 6,61 m v průměru 71 cm šir. a 24 cent. ve věnci vys., průměr kola podhorního 6,61 šir. 63 cm výš 24 cm, u kola pily 5,22 průměr šířka 73 cm a výš 26 cm.

Normální znamení zasazeno podle protokolu ze dne 5. října 1880 v Rovensku.

Stavba turbíny s vodorovnou hřídelí system "Banki" místo bývalého vodního kola na vrchní vodu.

Turbína na množství 200 lsek. Spád 6,35.

Při využití turbíny na 80% výkonnost 13,6 HP.

Vpouštěcí stavídko na turbínu š. = 43 cm

Stavídko jalové ve vantrokách š. = 63 cm

130 cm nad prahem vysoké, takže nadržení vody nad turbínou jest 130 cm nad prahem jalového stavídla. Na splavu nadě mlýnem nebyly provedeny změny. Odpad od t. byl poněkud prohlouben a přeložen na vlastním pozemku.

Služebnosti k právu vodnímu se vztahující:

Vody potoka obci Rovensku připsaného používá se ku hnaní mlýnu rovněž byly strouhy vždy od majitele čistěny. - Vyržování jezu přísluší majiteli mlýnu.

Vztah ku sbírce listin.

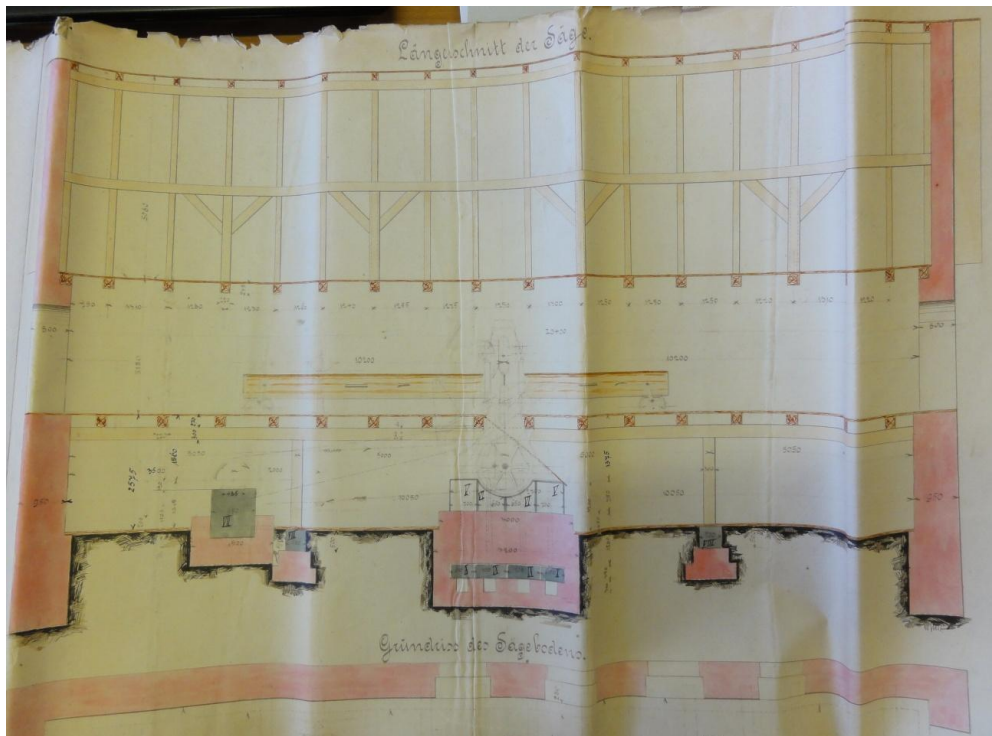
Listiny k dílu tomuto se vztahující:

1. / přihlašovací arch,

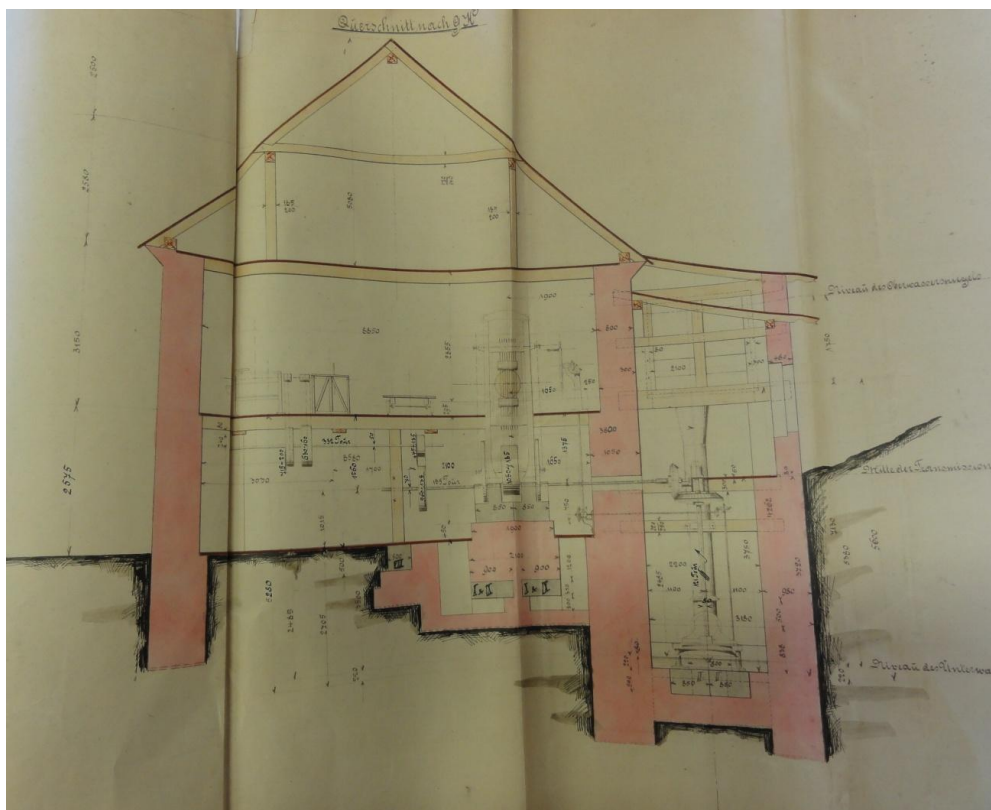
2. opis protokolu o zasazení norm. znamení ze dne 5. října 1880.

Obrázek 22 - Mlýn a pila Rovensko pod Troskami¹⁰⁸

¹⁰⁸ Státní oblastní archiv Semily

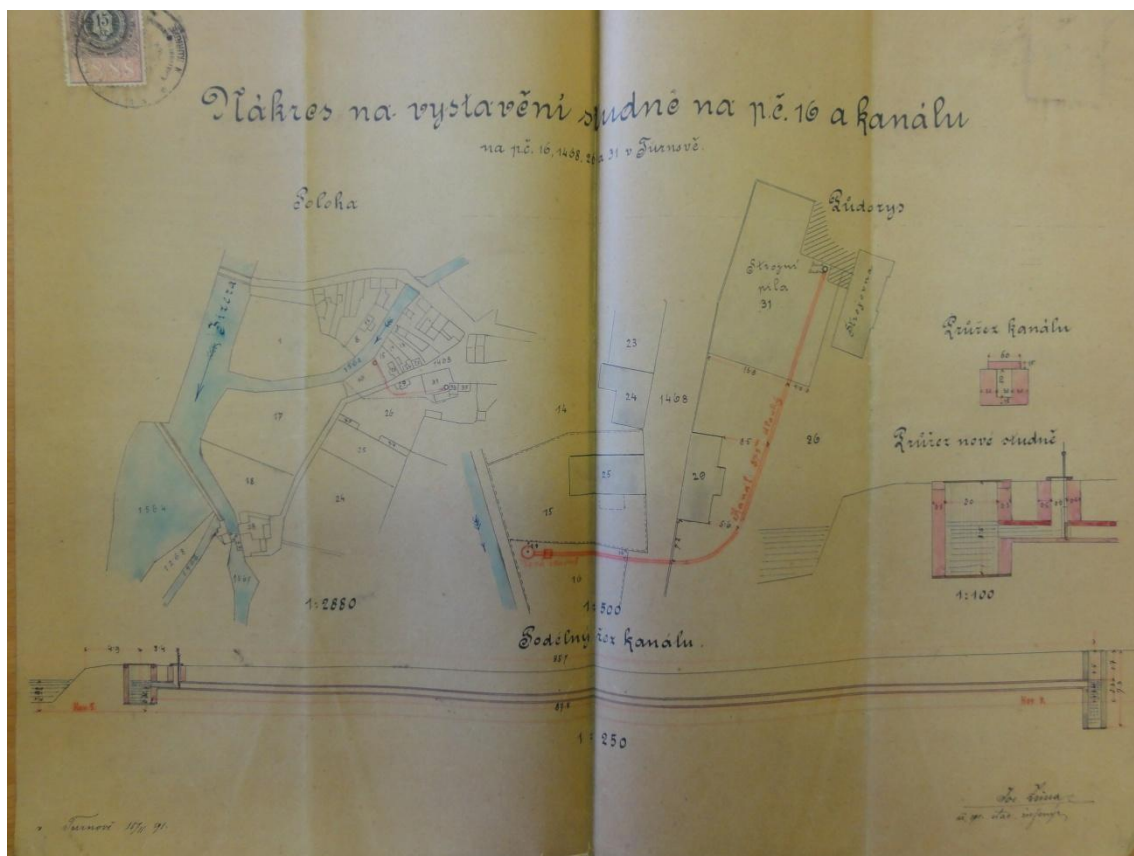
Obrázek 23 - Mlýn a pila v Rokytnici¹⁰⁹

Obrázek 24 - Mlýn a pila v Rokytnici¹¹⁰

¹⁰⁹ Státní oblastní archiv Semily

¹¹⁰ Státní oblastní archiv Semily

Obrázek 25 - Shořalý mlýn a první elektrárna v Turnově¹¹¹

¹¹¹ Státní oblastní archiv Semily

KNIHOVNA Hospodářské skupiny průmyslu pil, Praha II., Vodičkova ul. č. 41/III.

V Praze dne 18. 11. 1946.

P.T.

Správné sazby pro odvoz dříví a kůry z lesa
jsou předpokladem správného výpočtu cen kulatiny loco pila.

Dnešní ceny kulatiny si vyžadují přesnou kalkulaci výrobních nákladů, které souvisí se správným výpočtem odvozu kulatiny z lesa.

Hotově vypočtené tabulky (celkem 18) pro všechny možnosti obsahuje 5. svazek edice "Dřevařská praxe" (cena Kčs 72,---). V tomto svazku jsou uveřejněny též příklady správného výpočtu odvozného a celá úřední vyhláška je podrobně komentována.

Naše publikace Vám usnadní jednání s dovozci a proto Vám doporučujeme, abyste si ihned objednali tento svazek - pokud jej ještě nemáte - a poukázali nám přiloženou složenkou předem Kčs 72,---

Poroučíme se Vám

s veškerou úctou:
Knihovna Hospodářské skupiny průmyslu
pil, Praha II., Vodičkova ul. č. 41/III. p.

Složenka.

(Objednáte-li současně také i jiné publikace, napište na ústřížku složenky čísla svazků a počet kusů).

Obrázek 26 - Záznam o odvozu a cen dříví¹¹²

¹¹² Státní oblastní archiv Semily

HOSPODÁŘSKÁ SPRÁVA
FRANTIŠKA HRABĚTE SCHLIKA
V BARTOŠOVĚ.

Stanice dráhy, pošta a telegraf v Jižněvsi.

V BARTOŠOVĚ, dne 15. srpna 1917.

Ředitelství velkostatků
Frant. hraběte Schlika

Vokšice

1/ Ku parýžemí dle hosp. protokolu ze dne 8/8 17.

Ze dvorů Bartošov a Ložů c. k. voj. aerárnu v době od 1/8 17 do 30/6 17 přímou nebylo vůbec nic dodáno.

2/ Dovoz dříví na pilu:

Ke rozdělení dovozu dříví ze dne 1/2 17 byl dvorem Bartošov společně se dvory Štůvac a Tichonovs přidělen dovoz dříví z revíru Křelína.

Vešle toho přidělen dovoz dříví (Dienstzettel № 211 ze dne 3/2 17., čís. jedn. 1623) z obětí svých partií (Chyzice, Batín), dále dovoz palivového dříví (30 pr. m.) pro zámeček Tichonovs.

Dříví byly v zimě na pilu dodány, palivové dříví rovněž pozasėti do Tichonovse odvezeno.

Dovoz dříví z revíru Křelína pro jiné nutné hosp. práce až posud nebyl proveden, což tímto oznamujeme.

Hospodářská správa
Františka hraběte Schlika
v BARTOŠOVĚ.

J. Štěl

Obrázek 28 - Pila Vokšice¹¹⁴

¹¹⁴ Státní oblastní archiv v Zámrsku